זון אויפגאנג — 7.13.
זון אונטערגאנג — 5.10.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט

יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 212. Winnipeg, Thurs. Oct. 30, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. דאנערשטאג, ח׳ חשון, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
NOV 5 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

ארבעטער פארטיי איז אומצופרידן מיט דער רעגירונגס פאלעסטינער פאליטיק

אידן פון פארשיידענע לענדער דריקן אויס זייער פראָטעסט

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

בעלגראד, אקט. 30 (איטא). — דער טעסטירנדיק קעגן דעם בריטישער "ווייסן פאפיר" וועגן ארץ ישראל האט ארגיסגערופן א שטורם פון פראטעסטן ביים יוגאסלאווישן אידנטום. די אידישע ארגאניזאציעס אפעלירן צו עפנטלאכער סימפאטיע און רופן די אידישע באפעלקערונג צו ענטפערן אויפ'ן "ווייסן פאפיר" מיט פארשטארקטער אר־בעט פאר'ן איופבוי פון ארץ־ישראל.

פארבאריימונגען ווערן געמאכט צו פארוואנדלען די יערלאכע באלפור דעקלאראציע פייערונג, נאו. 2טן, אין גרויסע פראטעסט מיטינגען איבער'ן גאנצן לאנד.

עס ווערט דערוואַרטעט, אז די פרייינט־לאכקייט צום צייכנס פון אויסערן מיס־ניסטער מאריינקאוויטש וועט געפינען אז אויסדריק ביי דער זיצונג פון'ם ראט פון דער פעלקער ליגע.

בוענאס־איירעס, אקט. 30 (איטא). — א קאמיטעט האט אינ'ם נאמען פון די 250 טויזנט אידן פון ארגענטינע ארויס־געלאזן א רוף צו דער פעלקער־ליגע, פראָ־טעסטירנדיק קעגן דער בריטישער "ווייסער פאפיר" וועגן ארץ ישראל האט ארגיסגערופן א שטורם פון פראטעסטן ביים יוגאסלאווישן אידנטום. די אידישע ארגאניזאציעס אפעלירן צו עפנטלאכער סימפאטיע און רופן די אי־דישע באפעלקערונג צו ענטפערן אויפ'ן "ווייסן פאפיר" מיט פארשטארקטער אר־בעט פאר'ן איופבוי פון ארץ־ישראל.

פארבאריימונגען ווערן געמאכט צו פארוואנדלען די יערלאכע באלפור דעקלא־ראציע פייערונג, נאו. 2טן, אין גרויסע פראטעסט מיטינגען איבער'ן גאנצן לאנד.

עס ווערט דערוואַרטעט, אז די פריינט־לאכקייט צום צייכנס פון אויסערן מיס־ניסטער מאריינקאוויטש וועט געפינען אן אויסדריק ביי דער זיצונג פון'ם ראט פון דער פעלקער ליגע.

בוענאס־איירעס, אקט. 30 (איטא). — א קאמיטעט האט אינ'ם נאמען פון די 250 טויזנט אידן פון ארגענטינע ארויס־געלאזן א רוף צו דער פעלקער־ליגע, פראָ־טעסטירנדיק קעגן דער בריטישער "ווייסער פאפיר" וועגן ארץ ישראל האט ארגיסגערופן א שטורם פון פראטעסטן ביים יוגאסלאווישן אידנטום. די אידישע ארגאניזאציעס אפעלירן צו עפנטלאכער סימפאטיע און רופן די אי־דישע באפעלקערונג צו ענטפערן אויפ'ן "ווייסן פאפיר" מיט פארשטארקטער אר־בעט פאר'ן איופבוי פון ארץ־ישראל.

פארבאריימונגען ווערן געמאכט צו פארוואנדלען די יערלאכע באלפור דעקלא־ראציע פייערונג, נאו. 2טן, אין גרויסע פראטעסט מיטינגען איבער'ן גאנצן לאנד.

עס ווערט דערוואַרטעט, אז די פריינט־לאכקייט צום צייכנס פון אויסערן מיס־ניסטער מאריינקאוויטש וועט געפינען אן אויסדריק ביי דער זיצונג פון'ם ראט פון דער פעלקער ליגע.

בוענאס־איירעס, אקט. 30 (איטא). — א קאמיטעט האט אינ'ם נאמען פון די 250 טויזנט אידן פון ארגענטינע ארויס־געלאזן א רוף צו דער פעלקער־ליגע, פראָ־

ליבעראלן געווינען א מאנדאט אין אָנטעריאָ

טאראנטא, אנט., אקט. 30. — אין די פיר "ביי־עלעקשאנס" פאר דער פראוויני־ציעלער לעגיסלאטור דורכגעפירט נעכטן, האבן די קאנסערוואטיוון צוריק געוואונען דריי פון זייערע מאנדאטן, פארלירנדיק דעם פערטן־וואטערלו סאוס, צו די ליבע־בעראלן.

דער פארטיי צושטאנד אין דער לעגיס־לאטור וועט איצט זיין: קאנסערוואטיוון, 88; ליבעראלן, 14; פראגרעסיוון, 4; פאר־מערס, 1; ליב־קאנס., 3; אומאפהייני־גיקע קאנס., 2; סך־הכל, 112.

דייטשע שטאָל ארבעטער פאר ענדיקן סטרייק

בערלין, אקט. 29. — דער סטרייק פון די 126 טויזנט בערלינער שטאל ארבע־טער, אריסגערופן אין פראטעסט קעגן קאנצלער ברונינגס רעקאמענדאציע צו שניידן זייערע שכירות, האט זיך פארענ־דיקט לעצטן אוונט. די ארבעטסגעבער און די ארבעטער האבן איינגעשטימט צוריק־צוקערן זיך צו דער ארבעט אויף די אל־טע שכירות, ביז א בורדים נעריכט וועט באשליסן די שכירות פראגע.

אויף א באזוך אין שטאט

ר׳ ב. ראבינאוויטש, פון איזאבעליז, נראדנער גוב., וועלכער געפינט זיך איצט דא אין די אינטערעסן פון זיינעם א חיבור

אפעלירט צו אידישער באפעל־קערונג צו העלפן אינ'ם "פעדע־רישער בודזשעט" קאמפיין

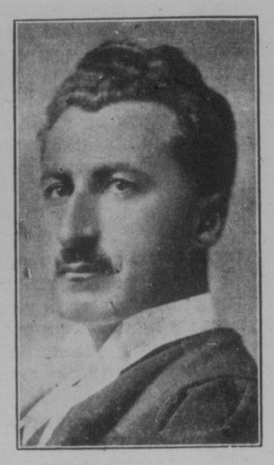

ל. ד. מאראזניק, וועלכער האט אינ'ם נאמען פון די בני־ברית ארויסגעלאזן א וואר־מען אויפרוף צו דער היגער אידישער באפעלקערונג צו שטיצן מיט ביישטייע־רונגען און מיט ארבעט דעם 450 טוי־זענט דאלארדיקן פאראייניקטן צדקה בודזשעט קאמפיין, וואס עפנט זיך קו־מענדיקן מאנטאג, נאו. 3טן.

דאס געלט איז נויטיק פאר'ן אויפהאלט פון 25 ווייניקערע וויכטיקסטע אינסטי־טוציעס, איינשליסנדיק דעם אידישן בית־יתומים און דעם מושב זקנים.

330 פונטיקע פרוי גט איז 110 פונטיקן מאן פאר זיין גרויזא־מער באהאנדלונג

שיקאגא, איל., אקט. 30. — מערי גאלדבערג האט דא ארויסגעקראגן א גט פון איר מאן סעמועל אויפ'ן גרונט אז ער האט זי גרויזאם באהאנדלט.

מרס. גאלדבערג האט דערציילט, אז ער האט זי איין מאל א שטוב געטאן און אומגעוואדפן פון די פיס.

מערי וועגט 330 פונט און סעמועל — 110 פונט.

לייקענען קלאגג וועגן אויל רעפיינעריס

טאראנטא, אקט. 29. — די סינקלער אויל קאמפאני האט דא נעכטן אפגעלייג־קענט די פארשפרייטע קלאגנען אז זי האט בדעה צו בויען אויל רעפיינעריס אין מזרח און אין מערב קאנאדע.

"דאס גרויסע געווינס" זיך ווי ביי שלום עליכמ'ען, — עס פעלט בלוי ז אוים דער שידוך

רעדזשיינע, סאסק., אקט. 30. — א גרוי־זאמער שפאס איז דא אפגעשפילט געווארן אויפ'ן חשבון פון א היגן תושב, ווילי־אם קאלוף, מענערזשער פון א דעפארטמענט פון דער "ארמי ענד נייווי סטאר".

מיט א געוויסער צייט צוריק האט מר. קאלוף געקויפט צוויי ארמי ענד נייווי סוויפסטייק טיקעטס. לעצטן דינסטאג נאכמיטאג האט מר געקראגן א טעלעגרא־מע אין סטאר, געבראכט צו אים דורך א געוויינלאכן אויפארמירטן מעסענדזשער. די טעלעגראמע, אויף א בלאנק פון די פע־נערזיגן נעשאנאל טעלעגראפס, איז געווען ווי אלע טעלעגראמעס, און זי האט גע־לייטעט:

"אייערע טיקעטס האבן געוואונען אויפ'ן 'רעקארדער'. מיר איינצעלהייטן דורך אפסט". אונטערגעשריבן: "ארמי ענד נייווי וועטעראנס אין קאנאדע, קאפיטאן סי. פיצפאטריק, סעק". דאטירט: קווע־בעק, אקט. 28טן.

מר. קאלוף איז דאן געווען אזוי פאר־נומען, אז ער האט נים באמערקט איין אירעגולאריטעט: דער "מעסענדזשער" האט פון אים נים פארלאנגט קיין אונ־טערשרפטן, אז ער האט געקראגן די טע־לעגראמע.

מר. קאלוף האט אויסגערעכנט, אז זיין געווינס דארף באטרעפן ארום $7,500.— גיט שלעכט פאר אזעלכע שווערע צייטן, ווען פרנסה איז אזוי געשלאגן.

נעכטן נאכמיטאג איז געקומען די אנ־טווישונג: אימעצער האט אים צוגערופן צום טעלעפאן און האט אים געלאזט צו וויסן מיט אן אומבאקאנטער שטימע, אז די טעלעגראמע איז געווען "א וויץ".

די קענערזיגן נעשאנאל טעלעגראפס מאכן אן אויספארשונג וועגן דעם ענין, און אויב מען וועט אכפן דעם "חכם" וועט ער מסתמא קיין הנאיק דערפאר ניט לעזקן.

ב. ק. סעמאן פעקערס האבן מורא פאר סאוועט. קאנקורענץ

וואנקאווער, אקט. 30. — די סעמאן פעקערס פון בריטיש קאלומביא זיינען איצט שטארק באזארגט איבער דעם, וואס די סאוועטישע רעגירונג שיקט ארויס א מיליאן קעסטלאך סעמאן אויפן בריטישן מארק, און זי וועט עס פארקויפן צו א פריין וואס איז נידעריקער פון די פריי־זען פאר וועלכע די "קענערייען" פון בריי־טיש קאלומביא קאנען פאקן זייערע פראָ־דוקטן.

די פעקערס פון בריטיש קאלומביא וועלכע עקספארטירן אכציק פראצענט פון זייערע פראדוקטן האבן זיך שטענדיק פארלאזט אויף דעם בריטישן מארק צו אבסארבירן א גרויסן טייל פון דעם עקס־פארטירטן איבערפלוס. אבער אונטער די איצטיקע אומשטענדן זיינען די דאזיקע מעגלאכקייטן צווייפלהאפט.

אנגב - אורחא

פון מארק

די היגע אידן און דער פאר־איינקטער צדקה בודזשעט

מיר, אידן, האלטן זיך פאר א שיין פאלק, א לייטיש פאלק, אן "אתה בחר־תנו" פאלק.

נו, און צווישן זיך ריידנדיק, — איך בין דאך אויך א איד, — זיינען מיר סיי־דען טאקע ניט דאס פיינסטע פאלק אין דער וועלט?

זאלן מיר אנהויבן אויסרעכענען אלע אונזערע איינגענע מעלות, וואלט קיין טינט און פאפיר אויסגעדאר וועלט ניט געכאפט, — סיידן ווען מיר וועלן קריגן אין ווינינפעג די פאפיר פאבריק וועלכע מעיאר וועב האט אונז שוין לאנג צוגע־זאגט, און וועלכע בויט זיך דא אזוי שענל, ווי די אידישע נאציאנאלע היים אין ארץ־ישראל . . .

, וועלן מיר דא אויף דע סבאשריינקטן פלאץ, באגנוגענן זיך דערווייל בלויז מיט דערמאנען איינע פון אונזערע הויפט מע־לות, מיט וועלכע מיר האבן דורך אונזער גאנצער געשיכטע געשטורעמט די וועלט:

— אידן האבן א גוט הארץ. די אידן זיינען רחמנים בני רחמנים. די אידן דער־לאזן ניט, אז זייערע נויטבאדערפטיקע זאלן פאלן צו לאסט אויף דער ניט־אידי־דישער באפעלקערונג!

* * *

דער ערשטער איד וואס האט געזאגט "אישרי", גלויב איך, אז ער האט פארשטאַ־נען יעדן טייטש פונ'ם וואָרט, און האט אריינגעלייגט דערינען א שטיק פון זיין נשמה.

ביסלאכווייז זיינען אידן געווארן קלאר אין "אישרי". מען האט אנגעהויבן בראקן אויף אויסווייניק מיט דער שנעלקייט פון אן עקספרעס צוג.

היינט זיינען שוין דא א סך אידן וואס פילן זיך זייער גוט גאר ניט זאנדניק קיין "אישרי".

אזן אזוי האבן מיר אזוי לאנג און אזוי ברייט איבערגעזאָ'חוּר'ט אונזער אויבנדער־מאנטע מעלה, אז ס'איז דערפון פארבליבן באלד בלויז ניט פיל מער ווי א פוסטע פראזע.

אזן פונקט ווי אונזערע "יאהודים" האַ־בען ליב צו באַרימען זיך פאר די גוי־אים דערמיט וואס די אידן האבן געגעבן דער וועלט, וועלן מיר דארפן באלד באַ־רימען זיך דערמיט וואס מיר זיינען אמאל געווען.

* * *

אזן אז מיר ריידן דא צווישן זיך, די גויאים זאלן ניט הערן, וועל איך אויך אויסזאגן א סוד:

איך האב שטארק מורא, אז פאר אונ־זערע נאציאנאלע מעלות האבן מיר צו פארדאנקען מער אונזערע "גוטע" שכנים, ווי אונזערע איינגענע קוואליטעטן.

איך האב מורא, למשל, אז מיר זיינען געווארן אזעלכע רחמנים ווייל ס'איז א דאנק ווי, אונזערע שכנים, געווען א בר־טערער רחמנות אויף אונז, און אז מיר האבן ניט דערלאזן אונזערע נויטבאדערפ־טיקע זאלן פאלן צו לאסט אויף דער אל־געמיינער באפעלקערונג, ווייל די גויאים האבן זי לאסט ניט געווארן טראגן . . .

וואלטן זיך די גויאים נאר געלאזט, אוי וואלטן מיר עס זיי דערלויבט זי צו טראַ־גען!

* * *

אט, זעט איר דאך:

די ווייניקערע אידן האבן א צאל אינ־סטיטוציעס.

אידן האבן א סך געלעשאפטלאכע התחייבות'ן, פון וועלכע דער גוי, וואס האט א מלוכה וואס זארגט זיך פאר אים, הויבט ניט אן צו וויסן.

האבן די היגע אידן געזעצט, און דאך געטראגן די לאסט פון זייערע אינסטיטו־ציעס.

אין געקומען דער פאראייניקטער צדקה בודזשעט און געזאגט צו דיר היגע אידישע אינסטיטוציעס: לאמיר שליסן א שותפות, — איר וועט הערן אונז, און מיר וועלן העלפן אייך . . .

דער בית־יתומים און דער מושב־זקנים זיינען אריין אין דער שותפות, און — —

ס'איז שוין א פינף זעקס יאר, אז די דאזיקע אינסטיטוציעס ווערן אויסגעהאל־טען אין א גרויסער מאס אויפ'ן חשבון פון דער ניט־אידישער באפעלקערונג!

* * *

צוריק ריידנדיק, איז דאס אפשר אינ־נאנצן די שולד פון דעם בודזשעט סיס־טעם.

אידן האבן פיינט פראקטישקייט אין שטענדיגן, אויב מען איז זיי־ער פראקטיש, איז צו וואס גאר געבן פאר קהל'שע אנגעלעגנהייטן?

נו, איר קאנט אייך וויין ווייטערדיקע חשבונות, אז מען דארף און מען מוז, — אבער א איד אז "אוהז ביד'ניק" וועט איר דערמיט ניט איבערצייגן.

אזן דוקא אין דאך ביי אידן קוגץ ניט צו געמען געלט, — א ראיה וועל־כער פאלק ניט נאך אזוי פיל פאר צדקה אזן קהל'שע אנגעלעגנהייטן ווי אידן?

אבער דעם אידן דארף מען צוקוועטשן זיין הארץ צום וואכט. מען דארף ביי אים ארויסקוועטשן א טרער, — אזן זיין בייטל עפנט זיך דאן ברייט.

* * *

דער צדקה בודזשעט אפעלירט צום גע־זונטן פארשטאנד. דער וועג צום אידנס קעשענע איז אבער ניט דורכ'ן קאפ, נאר דורכ'ן הארץ.

זאלן די ווייניקערע אידן אזוי ווייטער אנגיין, וועלן זיי פארלירן דעם שותפות אינ'ם אלגעמיינעם בודזשעט, אזן זיי וועל־לען אליין דארפן אויסהאלטן זייערע אינ־סטיטוציעס.

דאס וועט זיי קאסטן א סך טייערער אין געלט אזן אין ארבעט. אבער זיי וועל־לען זייערע אינסטיטוציעס פארט אויס־האלטן, — ס'וועט דאך זיין א רחמנות...

אזן אויצט אין דאך קיין רחמנות ניט. די גויאים האלטן דאך אויס די צוויי אי־דישע אינסטיטוציעס, — אזן אז ס'איז זיי ליב, איז עס אונז ניחא.

איז וואס טוט מען מיט אונזער מעלה? נו, אין ווייניקער מיט א מעלה, — ווייי־ניק האבן מיר סיידן?

ארבעטער פארטיי איז אומצופרידן מיט דער רעגירונגס פאלעסטינער פאליטיק

פארטיי עקזעקוטיווע באשליסט צו וועגן זיך וועגן דעם ענין צו פרעמיער מאקדאָנאלד

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאנדאן, אקט. 30 (איטא). — די נא־ציאנאלע עקזעקוטיווע פון דער ארבעטער פארטיי האט לעצטן אוונט באטראכט די פאלעסטינער פראגע אין פארבינדונג מיטן "וויסן פאפיר".

ווי דער "איטא" ווערט באקאנט, אין עס באשלאסן געווארן צו ווענדן זיך צום פרעמיער וועגן דעם ענין מיט אויסזעצונ־גען. א ספעציעלע קאמיסיע אונטער דער פארזיצערשאפט פון מר. סטענלי, ערשט־טער סעקרעטאר פון דער ארבעטער פאר־טיי, אין אויסגעקליבן געווארן אויסצו־פארשן די מאטעריאלן וואס זיינען פאר־געליינט געווארן פון די פעולי־ציאָנן און די אנגענומענע רעזאָלוציעס, כדי צו באַ־שליסן וועלכע שריט זאלן אנגענומען ווערן

די קאמיסיע איז אויסגעפארדערט גע־ווארן צו הארנלען שנעל, ווייל אין די רייען פון דער ארבעטער פארטיי הערשט אן אומצופרידענהייט מיט דער רעגירונגס פאליטיק דערקלערונג. באזונדערס אומצופ־רידן זיינען ארבעטער דעפוטאטן פון גע־וויסע דיסטריקטן, וואו זיי האבן צוגע־זאגט צו שטיצן אין פארלאמענט די אי־דישע נאציאנאלע היים.

לייקענען קלאגג וועגן אויל רעפיינעריס

טאראנטא, אקט. 29. — די סינקלער אויל קאמפאני האט דא נעכטן אפגעלייג־קענט די פארשפרייטע קלאגנען אז זי האט בדעה צו בויען אויל רעפיינעריס אין מזרח און אין מערב קאנאדע.

אויף א באזוך אין שטאט

ר׳ ב. ראבינאוויטש, פון איזאבעליז, נראדנער גוב., וועלכער געפינט זיך איצט דא אין די אינטערעסן פון זיינעם א חיבור

פרוי פאראורטיילט צו 15 יאר טורמע פאר טויטשלאג

מאנטרעאל, אקט. 29. — מרס אנעט דע ביימאונט פאנלאס, וועט די קומענדיקע פופצן יאר דארפן פארברייגנען איר לעבן הינטער די גראטעס פון א טורמע אין קווענבעק.

די דאזיקע שווערע שטראף האט זי גע־קראגן אויף דער באשולדיקונג אין טויט־שלאג, אין פארבינדונג מיט דעם טויט פון איר מאן עמיל פאנלאס.

דר. מאגנעס לייקענט אפ קלאגג אז ער זאל האבן גוטגעהייסן "ווייסן פאפיר"

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אקט. 30 (איטא). — דר. מאגנעס, פירער פון "ברית־שלום", דער־קלערט אז ער זאל האבן באזוכט לארד טשענסעלאר אזן אז ער זאל האבן זיך אפ־דערקלערט פאר פעספילדס "ווייסן פא־פיר", אזן ניט ריכטיק.

350 אידישע אימיגראנטן אנגע־קומען קיין ארץ־ישראל

ירושלים, אקט. 30 (איטא). — 350 אידישע פאפאזשירן, איינשליסנדיק 150 חלוצים, זיינען אנגעקומען קיין ארץ יש־ראל מיט דער שיף "עעליא".

פול צאלונגען אויף גערשטן געשניטן

דער קאנאדער וויץ פול האט נעכטן אנאנסירט א פארקלענערונג פון 5 סענט א בושל אויף דער ערשטער צאלונג אויף גערשטן. דער נייער פרייז, וואס גייט אריין אין קראפט מארגן, וועט זיין 20 סענט א בושל, באזיס נו. 3 ג. וו., אין פארט, פארט ווילים.

די ביז־איצטיקע צאלונג, ווערט געזאגט אין דער דערקלערונג, איז געווען העכער ווי דער פרייז געצאלט אויפ'ן מארק פון די הענדלער, און דער פול האט דערפאר געמוזט שניידן זיינע צאלונגען.

פרייז פון גאזאלין געשניטן פון אימפיריאל אויל קאמפאני

די אימפיריאל אויל קאמפאני האט די טעג אנאנסירט א פארקלענערונג פונ'ם פרייז פון גאזאלין אויף איין סענט, פון 29 סענט א גאלאן (איינשליסנדיק דעם שטייער).

דער נייער פרייז איז לעצטן דינסטאג אריין אין קראפט אין אלע פראווינצן, מיט'ן אויסנאם פון בריטיש־קאלומביא, לויט דער באהויפטונג פון מר. גריפיט, לאקאלער מענעדזשער.

אין קווינס טעאטער

פרייטאג און שבת אוונט, פירט אויף די קווינס טעאטער טרופע, "פארשפילטע יונגט", לענכסבילד אין פיר אקטן פון ז. קארנבליט, מיט מארים קראנער און זשא־נעט פאסקעוויטש אין די הויפט ראלן, צו־זאמען מיט דעם נאנצן אנסאמבל.

זונטאג אוונט וועט אין קווינס טעא־טער געשפילט ווערן א שייגער קאנצערט, פון איינאקטערס, געזאנג, טענץ און א. וו.

נאציאנאל פאנד פושקעס ווערן אויסגעליידיקט קומענדיקן זונטאג

די יונגע הבונים וועלן קומענדיקן זונ־טאג, נאו. 2טן, אויסליידיקן די נאצ. פאנד פושקעס אין ווינניפעגער אידישע הייזער. אלע אידן זיינען געבעטן אויס־צונעמען די יונגע זאמלער און זאמלערנס פריינטלאך אין דערמוטיקן זיי אין זיי־ער ארבעט.

גלייכצייטיק וועלן אויך איינגעמאנט ווערן די פארפליכטונגען פאר'ן נאציא־נאל פאנד געמאכט לעצטן יום־כפור.

די הויפט הכנסה פונ'ם נאציאנאל־פאנד אין מערב קאנאדע ווערט געמאכט דורך די פושקעס, און דער עולם איז דריי־נענד געבעטן צו מאכן דעם דאזיקן קוואל אזוי גרויס, ווי ס'איז נאר מעגלאך.

היינט פריץ קרייזלער קאָנצערט

פריץ קרייזלער, וועלט באריומטער פידל ווירטואו, טרעט אויף היינט 8.30 אוונט, אין א קאנצערט, אין סענטראל טשוירטש.

פריץ קרייזלער שטאמט פון אן עסטריי־רייכער אריסטאקראטישער פאמיליע. ער איז א דאקטארס א זון. אין זיינע יונגע יארן האט ער שטודירט מעדיצין און געזעץ. ער האט זייער א פיינעם חוש פאר מאלעריי, אבער זיין גרויסע ליבע צו מו־זיק האט איבערגעוואונן אלע זיינע פיי־איקייטן אין באצוג צו מעדיצין, געזעץ און מאלעריי, און ער האט זיך אפגעגעבן צו דער מוזיקאלישער קונסט.

פריץ קרייזלער איז א פיינער קאמפא־זיטאר, א גלענצנדער פיאניסט און איינער פון די גרעסטע פידל־ווירטואזן פון היינטיקער צייט. מוזיק ליבהאבער וועלן האבן דעם גרויסן הערנדיק היינט אוונט דעם גרויסן קינסטלער.

אנקומענדיקע אידישע אימיגראנטן

די פאלגנדיקע אידישע אימיגראנטן פאר דער וועסט קומען מיט דער באלטיק אמעריקא שיף "פולאסקי" (זיי ווערן דער ווארטעט אין האליפאקס ארום נאוו. 3טן, און אין ווינניפעג ארום נאוו. 6טן):

יאסל קזולא, צו מיס קזולא; מעניע קי־לעמאכער, צו מיס חוה קילעמאכער; חיה שרה גילדענער, צו מרס. עני מאסטאוו; דוירנפעלד פאמיליע, צו ס. דירנפעלד; זיסקינד וואלף סאמער, צו מיס גיטל סאר־מער; פייגל גראדזשענטשיק, צו מארים נאן; רבקה פאסיאריק, צו ב. דראבקין; סילא לאנגזאם, צו מרס. איווא ווינסטאן.

בלויז דריי טויזנט פון די צוועלף טוי־זענט דאָלאר געריבט אין באנק אָף טאָראָנטאָ דערווייל צוריקגעקערט

כאטש איינער פון די רויבער פון באנק אף טאראנטא, אין טראנסקאנא, איז שוין פארארטיילט געווארן, און נאך דריי אנגעקלאגטע דערווארטן זייער משפט, האט נאך די פאליציי דערווייל ארויסגע־קראגן בלויז דריי טויזנט דאלאר פון די צוועלף טויזנט דאלאר וואס די באנדיטן האבן פארכאפט אין באנק. די פאליציי גלויבט, אז ס'איז ערגעץ דא נאך א שר־תף פון דער רויבעריי, וואס האלט די ניין טויזנט דאלאר.

פון די דריי טויזנט דאלאר האט די גרעסטע סומע צוריקגעקערט הערי הער־מאן, וועלכער האט זיך מורה געווען און האט שוין געקראגן זיין אורטייל. ער האט אפגעפירט די פאליציי אין זיין היים, 517 אלפרעד עווענוי, וואו ער האט צוריקגע־קערט $2,212. נאך $200 פון זיין חלק, האט ער געזאגט, האט ער אויסגעגעבן אויף צו באצאלן "בילס" וואס ער איז שולדיק געווען אין סטארס.

דאס איבעריקע געלט איז געפונען גע־ווארן אין קליינע סומען ביי פרעד פרעס־טאן, א טעקסי דרייווער, $215, וועלכע ווייראזוב זאל אים האבן גגעבן: ביי ניק אנדריסיז, טשארלסוואוד, און ביי אנדע־רע.

נאך א פרעלימינארן פארהער פאר ריכטער גרעהעם נעכטן, זיינען די אנגע־קלאגטע אין דער רויבעריי, דזשא וויי־ראזוב, לעסלי גווין און דזשאן פאווארס, פארארטיילט געווארן צו א פראצעס אויף דער קלאגע פון רויבעריי אין א באוואפנ־טען צושטאנד.

באלפור דעקלאראציע טאג איז שוין מער ניט קיין טרויער טאג פאר די אראבער

ירושלים, אקט. 30 (איטא). — אז די אראבער זיינען צופרידן פון דעם "ווייסן פאפיר" און אנערקענען אז ער האט בטל געמאכט די באלפור דעקלאראציע, איז צו זעען פון דעם, וואס די אראבישע עקזע־קוטיווע האט באשלאסן דאס יאר ניט צו דערקלערן קיין סטרייק אויף נאוו. 2טן.

דעם טאג פון דער דעקלאראציע.

דער טאג איז געווען א טרויער טאג ביי דער אראבישער עקזעקוטיווע זינט דער בריטישער אקופאציע.

היגער איד געפונען א געהאנגענער אין שטאל אין זיין הויף

סידני פרידמאן, 703 אלפרעד עווענוי, איז נעכטן געפונען געווארן א טויטער, היינגענדיק אין א שטעלכל אין הויף פון זיין היים.

די פאליציי גלויבט אז פרידמאן איז ארויפגעקראכן אויף א לייטער און האט צוגעבונדן א שטריק צום באלקן, און אויפהייננדיק זיך, האט ער אפגעווארפן דעם לייטער. ער איז געווען טויט ארום דריי שטונדן צייט איידער מען האט אים געפונען. פרידמאן איז געווען א בוכהאל־טער. מען גלויבט אז ער איז באגאנגען זעלבסטמארד, געטריבן פון זיין עקאנא־מישער לאגע. ער האט איבערגעלאזן א פרוי מיט צוויי קינדער.

דזיקאגאס אין וואַרשע וועט זיך איצט רופן זאמעהאף גאס

וואַרשע, אקט. 30 (איטא). — די אל־טע, באוואוסטע וואַרשעווער דזיקא גאס פארלירט איר נאמען. לויט א באשלוס פון דעם שטאט ראט ווערט איר נאמען אי־בערגעביטן אויף זאמענהאף גאס, צום אנ־דענק פון דעם אידישן דר. זאמענהאף, דעם דערפינדער פון עספעראנטא.

WED. O
Class
Shepp
53 807
S S S
J. J. S
601 Par
56 668
MISS PAT
57 34
SITUA
874 Main St
$18.0
65 צו
$1,200
SCOTT F
11 C.P.R. Off
Busine

צוויי היגע דראג סטארס באַרויבט לעצטן אוונט פון דריי באנדיטן

אין א משך פון 40 מינוט צייט האבן דריי באוואפנטע באנדיטן לעצטן אוונט באַרויבט צוויי דראג סטארס, וואס זענען זיך אין פארשיידענע שטאט טיילן. די באנדיטן, וועלכע זיינען דערווייל שפור־לאז פארשווונדן געווארן, האבן זיך באַ־נוצט מיט א גרויסן שווארצן אוטאמאביל אין קרבנות פון די צוויי רויבעריי־ען זיי־נען: דזשענקינס דראג סטאר, קאקבוירן סט., און ראדזייל עווע., $80, און בערי־הילס דראג סטאר, 775 וואלסלי עווע., $60. די פאליציי איז זיכער, אז ביידע רויבעריי־ען זיינען די ארבעט פון די זעלב־בע באנדיטן.

דזשענקינס דראג סטאר איז געווען די ערשטע באפאלן צו ווערן. דאס איז געווען 10.35 אין אוונט. אין סטאר איז געווען מר. דזשענקינס מיט זיין שיף איינגל. די באנדיטן זיינען אריין, ארויסגעצויגן זייע־רע רעוואלווערן, — און דאס איבעריקע איז שוין געגאנגען לויט דעם געוויינלאכן שטיינער.

מיט 40 מינוט שפעטער זיינען זיי גע־ווען אין בעריהילס סטאר, וואו דער קלערק מר. מילאי, האט זיך צוגעקליבן צו פאר־מאכן די טירן פאר דער נאכט. מילאי איז געבונדן געווארן מיט א שטריק, און די חברה לייט זיינען באלד ארויס מיט $60 פראפיט.

קאָמוניסטישע פאפירן פארבאפט פון פאליציי אין פאָרט־ארטור

פארט־ארטור, אנט., אקט. 30. — די פאליציי איז איבערגעפאלן א צאל הייזער אויף בעי סטריט, פראבאבלדיק פאפירן, ביכער און דאקומענטן. וועלכע, ווי זי זאגט זיינען פון קאמוניסטישן כארא־קטער.

אין פלאקאטן פארשפרייט פון דער "פע־נערזיגן לייבאר דעפענס ליג" ווערן די אי־בערפאלן אזוי באשריבן:

"די שטאטיקע פאליציי, מיט דער הילף פון פראווינציעלער פאליציי, איז איבער־געפאלן די הייזער פון א צאל פריוואטע בירגער און דעם אפיס פון דער אינדוס־טריעלער יוניאן פון אגריקולטורעלע אר־בעטער. זי האט פארכאפט אלע פאפירן און ביכער פון דער ארגאניזאציע פון אר־בעטסלאזע און פון דער לייבאר דעפענס ליג. זיי האבן געבראכט שלעפער און אי־בערגעקערט די אפיס אויף דעם ברוטאל־סטען אופן".

די לייבאר דעפענס ליג רופט אין די פלאקאטן צו א פראטעסט פארזאמלונג.

דער פאליציי שעף טיילאר האט דער־קלערט, אז די פאליציי האט פארכאפט זייער א סך פאפירן, אבער ער האט נאך קיין צייט ניט געהאט זיי איבערצוקוק־ען. דער איבערפאל איז געמאכט געווארן, האט ער געזאגט, צוליב די באריכטן, אז די גאנ־צע קאמוניסטישע צווייפלהאפט, אין שטאט שטאמען פון בעי סטריט.

פארט־ארטור, אנט., אקט. 30. — די פאליציי איז איבערגעפאלן א צאל הייזער אויף בעי סטריט, פראבאבלדיק פאפירן, ביכער און דאקומענטן. וועלכע, ווי זי זאגט זיינען פון קאמוניסטישן כארא־קטער.

אין פלאקאטן פארשפרייט פון דער "פע־נערזיגן לייבאר דעפענס ליג" ווערן די אי־בערפאלן אזוי באשריבן:

"די שטאטיקע פאליציי, מיט דער הילף פון פראווינציעלער פאליציי, איז איבער־געפאלן די הייזער פון א צאל פריוואטע בירגער און דעם אפיס פון דער אינדוס־טריעלער יוניאן פון אגריקולטורעלע אר־בעטער. זי האט פארכאפט אלע פאפירן

פארט־ארטור, אנט., אקט. 30. — די פאליציי איז איבערגעפאלן א צאל הייזער אויף בעי סטריט, פראבאבלדיק פאפירן, ביכער און דאקומענטן. וועלכע, ווי זי זאגט זיינען פון קאמוניסטישן כארא־קטער.

אין פלאקאטן פארשפרייט פון דער "פע־נערזיגן לייבאר דעפענס ליג" ווערן די אי־בערפאלן אזוי באשריבן:

"די שטאטיקע פאליציי, מיט דער הילף פון פראווינציעלער פאליציי, איז איבער־געפאלן די הייזער פון א צאל פריוואטע בירגער און דעם אפיס פון דער אינדוס־טריעלער יוניאן פון אגריקולטורעלע אר־בעטער. זי האט פארכאפט אלע פאפירן

THE ISRAELITE PRESS · The only Jewish Newspaper of Western Canada.

דאָס אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA

Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

שטייט אויך עסטרייך פאר אן אנטיסעמיטישער אפענסיווע

פון מ. א. טענענבלאט

דאָס קליינע, אבער געאָגראפיש אי. סאמע מיטן שניט־פונקט פון אייראָפּע געלעגענע עסטרייך איז פלוצלונג אריין אין א פאָליטישן תוהו ובוהו. איבער נאכט איז געפאלן דער ליבעראל־קאנסערוואטיווער קאנצלער דר. יאהאן שאבער מיט זיין אזוי גערופענער אדרענונגס־רעגירונג און אויף איר ארט איז געקומען א רוין קריסטלאַך־סאָציאלע מינאָריטעט־רעגירונג מיט צוויי באקאנטע אנטיסעמיטישע היימווערן פירער אלס מיניסטער אין די וויכטיקסטע רעסאָרטס פון אינערער פאָליטיק: פירשט שטאָרהעמבערג אלס אינערן מיניסטער און דר. ראָנץ היר־בער אלס פּוסטיי מיניסטער. פירשט שטאָרהעמבערג איז דער בונדעספירער פון אלע עסטרייכישע היימווערן און דר. היר־בער, א נאָטאר אין א קליינער שטעטל לענג זאלצבורג, דער לאנדעס פירער פון די היימווערן אין בונדעס לאנד זאלצבורג. ביידע זיינען באקאנטע אנטיסעמיטן און נרויסע מקורבים ביי אדאלף היטלער אין דייטשלאנד.

דאס דאזיקע רעגירונגס שותפות איז געקומען אלס נוגאלדיקע איבערראשונג פאר גאנץ עסטרייך. עס איז נאָר היינט ניט נאנץ קלאר, וואס כ'האט געגעוואונען די זייער קלוגע און רעאל פאָליטישע פי־רער קריסטלאַך סאָציאלער פארטיי צו דער עפנטלאכער אליאנץ מיט די היימ־ווערן אליין, און דוקא מיט די ביידע עקספאנענטן פון אנטיסעמיטישן קורס אין דער היימווער באוועגונג. בעצם איז עס א אינטערעסאנט שפּיל ארום רייגע מאכט פראגן: די קריסטלאַך סאָציאלע פארטיי איז אנטשלאָסן ניט אויפן גאנצן פון איר האנט די פירונג פון דער עסט־רייכישער פאָליטיק און אזוי ווי איר מאכט פאָזיציע איז אריין אין א סכנה דורך טאקטישע פעלערן פון דר. שאבער ספּעציעל אין דער אינערער פאָליטיק, האבן די קריסטלאַך סאָציאלע פירער גע־האלטן פאר ריכטיק פארבינדן זיך אפי־לו מיט רוחות אלס שרים, כדי פאר־שטארקן זייער פאָזיציע אלס ערשטע רע־גירנדע פארטיי פון עסטרייך. אזוי איז צעקלאפּט געווארן דער אזוי גערופענער אנטי־מארקסיסטישער פראנט פון אלע בירגערלאכע רעגירונגס פארטייען. דורך דעם איז דער פארלאמענט אויפגעלייזט געווארן און ס'זיינען אויפגעשריבן גע־וואָרן נייע פארלאמענט וואלן שוין אויפן 9טן נאָוועמבער.

און דערמיט האט זיך אנגעהויבן דער אלגעמיינער אינער־פאָליטישער ווירוואר אין עסטרייך. ביי די לעצטע וואלן איז א וועלט רעטעניש, א וועלט־סוד ווערט אויפגעקלערט! . . . .

ענדלאַך.

ענדלאך נאָר מיפּולע, אנגעשטריינגטע און פלייסיקע פאַרשונגען, זיינען די גע־לערנטע דערנאנגען, ווי אזוי עס ענט־שטייען נייע מינים, נייע ארטן.

נאָך מיט יאָרן צורוק האט איבער דער וועלט געקלונגען, אז עס איז געלונגען צו אנטעקן א וואונדערבאר, ממש כשופ־דיקן מעטאל — דאדיום (אבער, למען השם, פאַרבייט נישט די יוצרות און זייט וויסן, אז דאס האט לחלוטין קיין שום שייכות נישט מיט ראדיא!), וואס לייכט אין דער פינסטערניש, טיילט אויס פון זיך עפּעס קליינע ברעקלאך און שיסט ארויס מיט שטראַלן. די דאזיקע דערשיי־נונג האט מען אנגענומען אלס אומגע־וויינלאכע, אלס איין־און־איינציקע אין דער נאטור. מ'האט זיי אנגעהויבן שטו־דירן זאָרגפעלטיק און מיט התמדה. אזוי, אז ס'איז אפילו ענטשטאנען א ספּעציע־לע וויסנשאפט, וואס הייסט ראדיא־כע־מיע. און דער אומפאַרגלייכלאכער מייס־טער פון דער עקספּערימענטאלער פּי־זיק, דער ענגלישער געלערנטער, סער ערנסט רוטעפאָרד, האט דער ערשטער געשטעלט א פשוט'ע שאלה: פון וואָ־נען שעפּט א קליין, פּיטשעמאטשניק חלק'ל (אטאם) פון דעם דאזיקן מעטאל ראדיום זיין ענערגיע? אויף וועמעס חשבון קומט פאר אט דער גלאנץ, דאס לויכטן, די אויסשטראלונגען פון פאר־שיידענע אנדערע אומגעוויינלאכע "עקס־צעסן"?

ער האט זיך געגראבן און געגריבלט ביז — די תשובה איז געפונען געווארן: ראדיום רואינירט זיך זעלבסט! דאס לע־בען, אין אלעמיין, פארמאגט פיל גלאנץ, אבער טאקע דערפאר, מחמת דאס זיינען די לעצטע מינוטן פון א סך אטאָ־מען זיינע, וואס האלטן ביים צעפאלן זיך. און דא איז מען דערגאנגען צום סאַ־מע תוך, צום אינטערעסאנטסטן פון דעם גאנצן עסן: די אטאמען פון'ם מעטאל ראדיום, צעפליענדיק זיך "שאפן צוויי גאַ־זען — אן איידעלן גאז, וואס הייסט עמא נאציע און נאך איינעם, וואס, וואס נאך פון לאנג פלעגט מען אים אנרופן העליום. די ידיעה וועגן דעם איז צערשט געווען אזא איבערראשנדע סענסאציע, אז מען האט אים פשוט ניט געגלויבט: פון א סאלידער, פעסטע רואה, ווי ס'איז מע־טאל זאָלן נאָר אנטשטיין גאזן! אבער ס'איז א סברה, אז די נאטור אליין פאר־נעמט זיך שוין זינט טויזנטער יאָרן מיט אזא מין פלאכה — כעמיע, איבעראר־בעטנדיק איין סובסטאנץ אין אן אנדע־רען אויב אזוי — האט געזאגט סער ערנסט רוטערפאָרד — זיינען דאך בפּי־רוש ריכטיק יענע דורכגעפירטע פאַרשוך־נען, וואס באוויזן, אז בכלל זיינען אלע אטאמען געבויט לויט איין מוסטער, לויט איין שטיינער.

און דעם גרויסן ענגלישן געלערנטן איז ווירקלאך געלונגען צו צעשלאגן אין זיין לאבאראטאריע אט דעם סאלידן מע־טאל, — ראדיום, אויסטיילנדיק פון זיי אטאמען — וואסער שטאף. ס'האבן זיך שוין שפּעטער גרינג אונטערגעגעבן פאר־שיידענע לייכטערע מעטאלן און מעטאַ־לאידן (ענלאך צו מעטאלן) — סאַרע, באר, אַסאפאר.

בכלל איז ראדיום, אין זיין ריינער פארם, אן אומגעוויינלאך זעלטענער און טייערער מעטאל. מאנכע געלערנטע באַ־הויפּטן, אז אויפ'ן נאנצן ערד קוגל גע־פינט זיך בערך פערצן גראם ראדיום און איין מיליגראם זיינער זאָל קאסטן קנאפּע 140 טויזנט דאָלאר!

לעצטנס ווערט זייער פיל גערעדט און געשריבן וועגן גוואלדיקע פּראקטישע נו־צען פון'ם ראדיום. אזוי ווייסן מיר, אז היינט צו טאג איז עס דאס וויכטיקסטע סטע מיטל פאר דער היילונג פון ראַק. און אנב אורחא באמערקט, מען דערציילט אזוי אז א פּראָפעסאָר, וואס האט גע־טראגן אין א קעשענע פון זיין קאמזעל־קע א פלעשעלע, אין זעלבער ס'האט זיך געפונען איין שטויבעלע ראדיום, האט באקומען א גרויסע וואונד אויף דער ברוסט.

אזא אומגעהויערע, אזא גוואלדיקע קראפט פארמאגט דער דאזיקער זעלטע־נער מעטאל.

און איצט איז א דאנק דעם ראדיום געלונגען צו דערגיין דעם סוד, ווי אזוי עס אנטשטייען נייע מינים.

און אט ווי אזוי דער עקספּערימענט איז געמאכט געווארן:

א ראדיום גרוב, צוויי פארשער לא־זען זיך לאנגזאם אראפּ. האלטנדיק א קאסטן אונטער דעם אָרעם. אזא ראדיום גרוב זעט אויס ווי יעדע אנדערע. אין דער אמת'ן אבער שטעלט זי מיט זיך פאר אן אמת'ע כשוף־קיך. כסדר, טאג און נאכט, ברענט דא אן אומזיכטבאר פייערווערק: דער גאנצער שטח, די גאנ־צע אטמאספערע איז אנגעפילט מיט עלעק טרישער ענערגיע. וואס פייפט און רוישט און אין איר זשומען ארום שפּליטערלאך פון צעפאלענע אטאמען. אויף אלצדינג, אויף זאכן, בילדעט זיך דא אן אומזיכט־באר, אבער א ווירקונגס רייכער שליי־ער פון דער ראדיום עמאנאציע (ווי איך האב שוין פריער דערמאנט איז דאס אן איידעלער ראדיום גאז): דער עטער איז דא דורכגעזאפּט מיט דורכדרינגענדיקע רענטגען שטראלן (ד. ה. שטראלן, וואס דרינגען דורך א סך גערוכטע קערפּערס).

אין דער דאזיקער ראדיום גרוב שטעלן אוועק די פארשער א קאסטן און — נייען אוועק. אין אייניקע טעג ארום קומען זיי נאכאמאל, נעמען צו דעם קאסטן און טראגן אים אפ אין זייער לאבאראטאריע, וואו ער ווערט גענוי אויסגעפּרובירט.

און — איינע פון די גרעסטע אנטדע־קונגען וועגן לעבן און זיינע דערשיינונ־גען איז געמאכט!

דער קאסטן, וואס די פארשער האבן אויעגגעשטעלט אין דער ראדיום גרוב, איז געווען א שטיינ, און אין דער שטיינ זיינען ארומגעפלוגן פלינגן. גאנרנישט וויסנדיק, גאנרנישט באגרייפנדיק, האבן זיי פארבראכט אינ'ם כשוף־קעסל זייערע טעג ווי אויבן, אונטער דער זון, פרעסנ־דיק און ליבנדיק. דא — וואס איז דאס אזוינס? דער פלינג כור, דער נאכ־וואוקס, וואס איז ענטשטאנען אין דער ראדיום גרוב דאס אויסגעזעען אינגאנצן אנדערש, ווי ס'זעען געוויינלאך אויס די פלינגן. איינע האבן געראטן אנדערש געפארמירטע פלינגל, ביי אנדערע זיינען געווען משונה'דיקע, נישט נארמאלע אור־גען און נאך אנדערע האבן געראטן עפּעס מאדנע בילדונגען אויף פארשיידענע גלי־דער, אדער נאר א נייע פארם פון'ם גוף'ל.

און וואס באזונדערס כאראקטעריסטיש איז, אז די דאזיקע נייע איינגשאפטן, ווי ס'האט שפּעטער געלערנט דער ווייר־טערדיקער וואוקס פון די פלינגן אין דער לאבאראטאריע, זיינען נישט געווען ווי עפּעס שטראלן באשעדיקונגען, נאר זיי זיינען איבערגעגאנגען בירושה ווייטער, גענוי לויט באשטימטע, פעסטשטייענדע, ירושה כללים. די אלטע פראגע: ווי אזוי עגשטייען נייע מינים? וואס איז דאס פאר א קראפט, וואס דאס לעבן פאר־דאנקט איר זיין פארמען־רייכקייט, זיין פארשיידנארטיקייט? ווען נישט גע־קוקט אויף דארווינ'ען און לאמארק'ן איז אין תוך געגומען נאר ביז היינט געבליבן אן א תשובה, — שטייט איצט דורך דעם געשילדערטן פרוב פון די אמעריקאנער בעבקוס און פלינס פאר איר לייזונג.

דער עקספּערימענט אין דער ראדיום גרוב באווייזט דאס קלאר: די אויס־שטראלונג פון ראדיום קאנען שאפן נייע איינגשאפטן, נייע ירושה־געזעצן; קאנען ארויסרופן איבערגרופירונגען אין די קע־מערלאך פון קאמפּליצירטע אן א פּשיטע שוין נישט קאמפּליצירטע באשעפענישן, צוליב וואס עס בילדן זיך נייע אונן, נייע גופים, נייע פארבן, נייע סיסטעמס. דער אנטדעקט די אנטשטייאונג פון נייע ירו־שה געזעצן דורך רענטגען־באשטראלונג, האט דאס שוין אן איבערציינגענדע געווי־זען. לאזט מען רענטגען־שטראלן ווירקן אויף אויף וועלכן נישט אין קערפּער־טייל־לען פון די פלינגן, דאן רופן זיי נישט ארויס אין דעם נאכוואוקס פון די באַ־שטראלטע פלינגן קיין שום נייע איינג־שאפטן, נאר דאמאלסט, ווען עס ווערט באשטראלט מיט'ן רענטגען יענער טייל פון'ם קערפּער, אין וועלכן עס געפינען זיך די קיים־דריזן, דאן באקומט פלוצ־לונג דער נאכוואוקס נאנץ נייע, ירושה־פעסטע סמנים.

געוויס, מען דארף נישט גלויבן, אז טויזנטער מינים פון פלאנצן און חיות זיינען אנטשטאנען צוליב דעם, וואס זיי־ער אויר־עלטערן האבן זיך לכל הפחות איינמאל געפונען אין דער ראדיום גרוב. די ראדיום־גרוב שטעלט פאר מיט זיך נאר א ספּעציעל פאר'ן עקספּערימענט צו געפאסט פאר יעדן פאל באזונדער; דאס זיינען די ראדיום־ווירקונגען באזונדערס איבערצייגנד. אבער ראדיא אקטיוויטעט (שטראלן, וואס אנטהאלטן ראדיום) איז פאראן אויף דער ערד אומעטום און חוץ דעם זיינען סמנים ביי באשעפעניש. די פלינג־שטיינ און דער ראדיום גרוב האט זיך געבראכט אויף דער ליכטיקער שיין און עס האט זיך אנגעהויבן אין דער ווי־סענשאפט וועגן לעבן און זיינע דערשיי־נונגען — א נייע תקופה.

די ביאלאגיע מארשירט פאראויס.

א וועלט רעטעניש הויבט אן אויפגע־קלערט ווערן.

3 לעקציעס
פון
ה. לייזזיק
זונטאג, 2טן נאָוועמבער
"לעגענדע געשטאלטן אין דער אידישער ליטעראטור"
מאנטאג, 4טן נאָוועמבער
"אין פארטיידיקונג פונ'ם משיח'זם"
פרייטאג, 7טן נאָוועמבער
"ליטעראטור און רעוואלוציע"
אלע לעקציעס פאנגען זיך אן פינקטלאך 9 אויזיגער
אין פרץ זאל
1 בילעט, 35 סענט
אויפזיכט:
שטאט קאמיטעט קולטור געזעלש.

איינע פון די גרעסטע געהיימנישן פון לעבן אויפגעדעקט דורך
עקספּערימענטן איבער פליגן
פון אינזשינער אודי גלירקאך

ציוניסטישע ארבעט וועט ווייטער אנגיין

ניט פרוכטלאס פארקלענערן די נעגאטיווע באדייטונג פון פעספילדס "ווייסן פאפיר" פאר'ן ציוניזם, מיז מען אבער צוגעבן, אז ער האט ניט אינ־גאנצן פארשפארט דעם וועג פאר געוויסע פראקטישע ציוניסטישע ארבעטן.

דער "פאפיר" פארבאט אייגנטלאך ניט אינגאנצן די אידישע אימיגי־ראציע אין דעם אידישן לאנד־קויף. ער זאגט בלויז, אז זיי דארפן "שטרייגנ־קאנטראלירט ווערן" — אין כאטש דער גאנצער טאן פונ'ם פאפיר איז א אידן־פיינטלאכער אין די ארגומענטן וואס פירן צו די באשלוסן זייענען פון אזא כאראקטער, אז לויט זיי דארף די אימיגראציע אין דער לאנד־קויף פאר אידן טאקע אינגאנצן פארבאטן ווערן. — פארבייטט אבער דער אויספיר, דאס "קאנטראלירן", אן עלאסטישער באנריף, וואס לאזט זיך אויסטייטשן.

ווי אינ'ם פאפיר זיינען ניט ציניש און ברוטאל געווארן מיט די פיס די אידישע געפילן, זיינען אבער זיינע ציזאמענשטעלער פארט גע־ווען דערפארענע דיפלאמאטן, וואס ווייסן ווי צו לאזן א טירל פאר צוריק־טריט, ווען דאס וועט נייטיק זיין.

מיר האבן ביז איצט געהאט א באלפור דעקלאראציע און צאלרייכע הבטחות פון בריטישע רעגירונגען אין שטאטסלייט פאר'ן אויפבוי פון דער אידישער נאציאנאלער היים. — אין דאס איז אלץ פאטייטשט געווארן קינ־ציק אזוי, אז די אידישע פראקטישע ארבעט אין ארץ־ישראל איז געשטערט געווארן אויף טרים און שרים. אין יעדע מיניאמאלסטע דערגרייכונג וואס איז געמאכט געווארן פון די אידן אן ארץ־ישראל האט זיך געמוזט אנשטויסן א ווידערשטאנד מצד דער רעגירונג.

איצט איז עס ניט אויסגעשלאסן, אז עס זאל פארקומען א פארקערטע פּראָצעדורע: מיט דער פראַאראבישער און אנטי־אידישער דעקלאראציע זאלן אידן קאנען קריגן מער מעגלאכקייטן פאר פראקטישער ארבעט, ווי פריער.

נאטירלאך, איז דאס בלויז א מעגלאכקייט. דאס היינגט אפ אן דעם, וואס פאר א פאָליטיק די בריטישע אינטערעסן ווייטער דיקטירן.

אז א סך בריטישע שטאטסלייט שטימען ניט איין, אז עפּעפילדס פאָליטיק אין די בעסטע, איז צו זעען פון די אטאקעס וואס זי האט ארויסגע־רופן ניט נאר מצד די פירער פון דע קענגרעסשע פארטייען. נאָר אפילו אין די רייען פון דער ארבעטער פארטיי אין ארום קלאנ־גען, אז לארד פעספילד האט אויסגעגעבן זיין "פאפיר" אן דעם פריערדיקן הסכם פונ'ם קאביינעט, אין דע קלאנגען קומען פון די רייען פון דער ארבע־טער פארטיי, וואו מען איז שטארק ניט צופרידן מיט'ן טאן פונ'ם "פאפיר". אויב די קלאנגען זאלן אפילו ניט זיין אמת, צייגט עס אבער יעדנפאלס אויף א געפיל פון חרטה אין אויף א פארזוך צו געפינען א בכבוד'יקן צוריקטריט פאר דער רעגירונג.

עס איז דא א מעגלאכקייט, אז די רעגירונג זאל מקריב זיין פעספיל־דען צו קאנען מאכן דעם דאזיקן צוריקטריט, כאטש מיר מוזן געדענקען, אז דעם "פאפיר" גופא קאן די רעגירונג בשום אופן ניט צוריקציען, — און דאס וואלט ניט געטאן אפילו א נייע רעגירונג, ווען אזא זאל אפילו איצט פאר־נעמען דעם פלאן פון דער איצטיקער רעגירונג. דאס "פאפיר" איז, ערשטנס, אן אפיציעלער רעגירונגס אקט, דורכגעפירט פונ'ם פארענטוואָרטלאכן מי־ניסטער פונ'ם געהערינקן דעפארטמענט; און, צווייטנס, וואלט זיין איצטיקע צוריקציאונג באזונדערס אויפגעבראכט די אראבער און וואלט אזוי געפירט צו ערנסטע פאלגן.

וואס מען קאן אבער יא דערוואַרטן איז, אז די רעגירונג זאל אים "אויסטייטשן", ווי זי האט געהאלטן אין אויסטייטשן די באלפור דעקלארא־ציע, — נאָר אין דער פארקערטער ריכטונג. די אימיגראציע און קאָלאָניזא־ציע קאנען אזוי קאנטראלירט ווערן, ווען די רעגירונג זאל עס נאָר פארלאנ־גען, אז די אידן זאלן איצט האבן מער געלעגנהייטן פאר פראקטישער אר־בעט, ווי פריער.

ניט פון קליינער באדייטונג איז די רעזאָלוציע פונ'ם אינדישן קאָנ־גרעס, אין וועלכן אויך די מאכטעדאנישע באפעלקערונג איז פארטראטן, וואס פארלאמענט די בריטישע פאָליטיקער סעסיע א וואלד־רעפּאָרם, וואס דאס זיין לאנג פארלאנגט.

פאר די ליבעראלן איז אזא רעפּאָרם לעבנס־נויטיק, אויב זיי וויל־ן ניט אינגאנצן אראפּ פון דער פאָליטישער ארענע. אין די לעצטע וואלן האבן זיי געקראָגן בלויז ארום א דריטל פון די מאנדאטן וואס עס איז זיי גע־לויט דער צאָל שטימען וואס זיי האבן געקראָגן איבער'ן לאנד. אין א גרויס־סער צאָל באצירקן, וואו זיי זיינען אין דער מינדערהייט בנוגע יעדער איי־נער פון ביידע אנדערע פארטייען, וואלטן זיי געקאָנט דערוויילן זייערע קאנ־דידאטן אונטער א סיסטעם פון פּראָפּאָרציאָנעלע וואלן.

כאטש דאס איז א פראגרעסיווע רעפּאָרם, האט אבער די ארבעטער רעגירונג קיין שום חשק זי ניט איינצופירן. פאר איר לויגט זיך בעסער האבן צו טאן מיט איין קענגערישער פארטיי, אין ס'איז איר וואונש איינגאנצן אפּ־מעקן די ליבעראלן, זיי זאלן זיך ניט פלאנטערן אונטער די פיס. איצט אבער מוז זי דערוויל אנקומען צו די ליבעראלן, אין זי איז גרייט צו געבן זיי א וואל רעפּאָרם. אבי צו קריגן איצט זייער שטיצע אינ'ם קריטישן מאמענט.

דער פּראָיעקט וואס וועט פארגעשלאגן ווערן פון דער רעגירונג, ווערט פארשטאנען, וועט זיין א פשרה. — א "פארציג צעטל", אנשטאט פּראָפּאָרציאָנעלער פארטרעטערשאפט. אבער אפילו א "פארציג צעטל" איז פאר די ליבעראלן א גרויסער געוויזנס אין א גוטער פריז פאר זייער שטיצע. עס לויגט זיך זיי איצט פארבייזיגן א סך פון זייערע מיינונגס פארשיידנהייטן מיט דער רעגירונג אין ניט דערלאזן צו איר פאל אין צו נייע וואלן, איידער די רעפּאָרם וועט פארווירקלאכט ווערן.

די רעגירונג וועט דערפאר, מיט דער הילף פון די ליבעראלן, אדער א דאנק זייער צוריקהאלטן זיך פון שטימען, קאנען דורכפירן איר געזעץ וועגן צוריקרופן דעם "מרייד יוניאן אקט", וואס שטייט דער ארבעטער פארטיי ווי א ביין אין האלז.

דער פּראָיעקט פון וואל־רעפּאָרם

כדי צו געווינען די שטיצע פון די ליבעראלן אין דער איצטיקער קרי־טישער פאר איר צייט, האט פרעמיער מאקדאָנאלדס רעגירונג צוגעזאגט דורכפירן אויף דער איצטיקער סעסיע א וואל־רעפּאָרם, וואס די ליבעראלן האבן שוין לאנג פארלאנגט.

פאר די ליבעראלן איז אזא רעפּאָרם לעבנס־נויטיק, אויב זיי וויל־ן ניט אינגאנצן אראפּ פון דער פאָליטישער ארענע. אין די לעצטע וואלן האבן זיי געקראָגן בלויז ארום א דריטל פון די מאנדאטן וואס עס איז זיי גע־לויט דער צאָל שטימען וואס זיי האבן געקראָגן איבער'ן לאנד. אין א גרויס־סער צאָל באצירקן, וואו זיי זיינען אין דער מינדערהייט בנוגע יעדער איי־נער פון ביידע אנדערע פארטייען, וואלטן זיי געקאָנט דערוויילן זייערע קאנ־דידאטן אונטער א סיסטעם פון פּראָפּאָרציאָנעלע וואלן.

מיר האבן ביז איצט געהאט א באלפור דעקלאראציע און צאלרייכע הבטחות פון בריטישע רעגירונגען אין שטאטסלייט פאר'ן אויפבוי פון דער אידישער נאציאנאלער היים. — אין דאס איז אלץ פאטייטשט געווארן קינ־ציק אזוי, אז די אידישע פּראָקטישע ארבעט אין ארץ־ישראל איז געשטערט געווארן אויף טרים און שרים. אין יעדע מיניאמאלסטע דערגרייכונג וואס איז געמאכט געווארן פון די אידן אן ארץ־ישראל האט זיך געמוזט אנשטויסן א ווידערשטאנד מצד דער רעגירונג.

איצט איז עס ניט אויסגעשלאָסן, אז עס זאל פארקומען א פארקערטע פּראָצעדורע: מיט דער פראָאראבישער און אנטי־אידישער דעקלאראציע זאלן אידן קאנען קריגן מער מעגלאכקייטן פאר פּראָקטישער ארבעט, ווי פריער.

נאטירלאך, איז דאס בלויז א מעגלאכקייט. דאס היינגט אפ אן דעם, וואס פאר א פאָליטיק די בריטישע אינטערעסן ווייטער דיקטירן.

אז א סך בריטישע שטאטסלייט שטימען ניט איין, אז עפּעפילדס פאָליטיק אין די בעסטע, איז צו זעען פון די אטאקעס וואס זי האט ארויסגע־רופן ניט נאר מצד די פירער פון דע קענגרעסשע פארטייען. נאָר אפילו אין די רייען פון דער ארבעטער פארטיי שוין ארום קלאנ־גען, אז לארד פעספילד האט אויסגעגעבן זיין "פאפיר" אן דעם פריערדיקן הסכם פונ'ם קאביינעט, אין דע קלאנגען קומען פון די רייען פון דער ארבע־טער פארטיי, וואו מען איז שטארק ניט צופרידן מיט'ן טאן פונ'ם "פאפיר". אויב די קלאנגען זאלן אפילו ניט זיין אמת, צייגט עס אבער יעדנפאלס אויף א געפיל פון חרטה אין אויף א פארזוך צו געפינען א בכבוד'יקן צוריקטריט פאר דער רעגירונג.

עס איז דא א מעגלאכקייט, אז די רעגירונג זאל מקריב זיין פעספיל־דען צו קאנען מאכן דעם דאזיקן צוריקטריט, כאטש מיר מוזן געדענקען, אז דעם "פאפיר" גופא קאן די רעגירונג בשום אופן ניט צוריקציען, — און דאס וואלט ניט געטאן אפילו א נייע רעגירונג, ווען אזא זאל אפילו איצט פאר־נעמען דעם פלאן פון דער איצטיקער רעגירונג. דאס "פאפיר" איז, ערשטנס, אן אפיציעלער רעגירונגס אקט, דורכגעפירט פונ'ם פארענטוואָרטלאכן מי־ניסטער פונ'ם געהערינקן דעפארטמענט; און, צווייטנס, וואלט זיין איצטיקע צוריקציאונג באזונדערס אויפגעבראכט די אראבער און וואלט אזוי געפירט צו ערנסטע פאלגן.

וואס מען קאן אבער יא דערוואַרטן איז, אז די רעגירונג זאל אים "אויסטייטשן", ווי זי האט געהאלטן אין אויסטייטשן די באלפור דעקלאָרא־ציע, — נאָר אין דער פארקערטער ריכטונג. די אימיגראציע און קאָלאָניזא־ציע קאנען אזוי קאנטראלירט ווערן, ווען די רעגירונג זאל עס נאָר פארלאנ־גען, אז די אידן זאלן איצט האבן מער געלעגנהייטן פאר פּראָקטישער אר־בעט, ווי פריער.

ניט פון קליינער באדייטונג איז די רעזאָלוציע פונ'ם אינדישן קאָנ־גרעס, אין וועלכן אויך די מאכטעדאנישע באפעלקערונג איז פארטראטן, וואס פארלאמענטארישן קאָאליציע קאביינעט פאָליטיקער סעסיע א וואל־רעפּאָרם. וואס דאס איז אויך אויפגעגעבן פון די בריטישע פאָליטיקער אין אזא מאס אז אזוי עס איז אויך אויפגעגעבן פון די אימיגראציע און קאָלאָניזאציע אין דער לאנד־קויף פאר אידן אין אזא מאס אז אזוי עס איז אויך אויפגעגעבן פון די אידישע אינ־גאנצן

Robin Hood Rapid Oats

דאָס בעסטע ווייל ס'איז געטריקנט אין א פאן

דאס קינד פון זינד

די געפאלנסטע מענשן און די העכסטע איידעלע געפילן ווערן ארויסגעבראכט אין דעם דאזיקע מערקווירדיקן און העכסט שפאנענדן ראמאן.

פון א. ד.

(פארטזעצונג)

אבער ער האט זיך געמאכט מוט.

— חנה, — האט ער געמורמלט פון דאס ניי, — זע, איך דער צו דיר. ווי צו מיינעם א לייכטן. אין אזעלכע הייזער ווי דא דערט מען ניט אזוי צו קיין פרוי, ענצימער. אין אזעלכע הייזער ווערט די פרוי באטראכט אלס א שמיק פלייש, וואס מען קומט קויפן. מען באצאלט דעם פריין און מען נעמט די סחורה, מיט וועלכער מען טוט וואס מען וויל. איך אבער דער צו דיר ווי צו א פריינ'ן מענ־שען מיט א פריינ'ן ווילן, ווייל איך ליב דיך, ווייל איך באטראכט פאר'ן נדעס־טען גליק דיך צו האלטן אין מיינע ארעמס. און פארוואס ווערסטו זיך? איך ווייס דאך, אז דו ביינקסט נאך א מאן, איך האב דאך געהערט ווי דו האסט גע־רופן זיין נאמען!

חנה'ס אויגן האבן אויפגעפלאמט מיט צארן, ווערנד אירע באקן האבן זיך באר־דעקט מיט רויטלאכער פארב.

— יא, איך האב גערופן א מאן, — האט זי געענטפערט אין אירע ליפן האר־בען געציטערט, — אבער ניט אייך. איך האב גערופן דעם מאן וועלכן איך ליב אזוי שטארק, ווי שטארק איך האב אייך! מר. יענמאן האט א קלאפ געמאכט מיטן פוס.

— חנה! — האט ער אויסגערופן; אבער זי האט אים ניט געלאזט רעדן און זי האט אין אויפרעגונג ווייטער פארט־געזעצט:

— יא, איך האב אייך, ווארום דארף דען ניט א מאן ווערן פארהאסט און פארהאסט, ווען ער באנוצט זיך מיט שענד־לאכע באטויבונגס מיטלען צו פאר'שי־כור'ן א שוואכע און לענטע מיידל, אום צו רויבן איר ערע. שוידערט אייך אליין ניט אפ פא דאייער שורקעריי, מר. יענ־מאן, אויסצושטרעקן אייערע הענט צו א פרוי, וועלכע וויל אייך ניט קאנען און ניט אפ פא דאייער שורקעריי, מר. יענ־

זי האט געפילט די שרעקלאכע ווירב־קונג פון דעם באטויבונגס מיטל, עס האט זיך איר געדאכט ווי עטוואס טרייבט איר אין די ארעמס פון דעם פרעמדן מאן, אבער זי האט זיך צוריקגעהאלטן. עס איז איר געווען קלאר, אז זי דארף איצט ניט פארלירן דעם זינען, זי טאר גארנישט אוועקגעבן פון איר ערע.

מר. יענמאן איז ווידער צוגעקומען צו איר און זיינע אויגן האבן געגלוט.

— חנה, — האט ער געזאגט, — די האסט מיך באליידיקט, און פיל־לייכט האב איך די דאזיקע באליידיקונג פארדיענט: אבער וועלכער מאן אכטעט אויף זיין ערע אין שטאלץ, וועט דאס בלוט קאכט אין זיינע אדערן און ווער גייט אויס פון ליבע?!

— און איך ליב דיך, חנה, — איך קאן ניט לעבן אן דיין ליבע! פארדער פון מיר וואס דו ווילסט, נאר שיינק מיר דיין ליבע, לאז מיך געגענער ניט ליידן, שיינק מיר, וואס איך בעט ביי דיר!

ווערנד ער האט גערעד איז ער צור־נעקומען צו איר אלץ נעענטער.

זי האט אים אנגעקוקט מיט בליקן פול מיט שרעק, ניט זייענדיק פייאיק זיך צו רירן, אזוי ווי א פויגעלע אין דעם אפענעם מויל פון א שלאנג, וועל־כע האט איר היפנאזירט מיט אירע בלי־קען.

אבער ווען ער האט איר ווידער גע־וואלט אומארמען, און ווען זי האט דער־פיל זיין הייסן אטעם אויף אירע באקן האט זי אים ווידער אפגעשטויסן פון זיך מיט איר נאנצן אימפעט.

— לאזט מיך אפ, — האט זי גע יאמערט, — אדער ווילט איך נעמען א מארד אויף אייער געוויסן? דען איך שווער אייך ביי אלעם וואס עס איז הייי־ליק, אז איך וועל די דאזיקע שאנדע ניט אריבערלעבן.

אירע בליקן האבן ארומגעבלאנדזשעט איבערן צימער, אזוי ווי זי וואלט גע־זוכט אירגענט א וואפן מיט וועלכן זי זאל זיך קאנען נעמען דאס לעבן אבער זי האט עס ניט געפונען.

אין דער צייט וואס זי האט גע־האלטן אירע אויגן אפגעווענדעט פון אים האט ער א שפרונג געטאן און איר מיט אזוי ווי א וואנזיניקער האט ער איר אריינגעקלאמערט אין זיינע ארעמס, און ביי דיר זיך ניט געקאכט א ריר טאן.

— דו וועסט לעבן, חנה, — האט ער געשטאמלט אין זיין ברוינדער לייד־נ־שאפט, — דו וועסט לעבן און מיט מיר גליקלאך זיין! דו ווייסט אליין ניט ווי איך ברען. א שקלאף וועל איך־דיר זיין! מיין גאנצן פארמעגן וועל איך דיר אוועקגעבן!

— לאזט מיך אפ! — האט זי זיך ביי אים געבעטן. — א, האט רחמנות! וואס ווילט איר, מיין טויט?

אונטער זיין שטורמדיקער קראפט האט זי צוזאמענגעבראכן און זי איז גע־פאלן אויף די קני.

מיט דער דאזיקער געלעגנהייט האט ער זיך־בנוצט, ער האט איר א כאפ גע־טאן אין זיינע ארעמס און ער האט איר צוגעטראגן צו דער בעט.

— חנה־מייערע, איצט ביסטו מיי־נע, — האבן זיינע ליפן געמורמלט.

די אומגליקלאכע האט א קרעכץ גע־טאן. זי האט זיך נאך פרובירט ארויס־צוריסן פון אים, אבער עס איז געווען אומזיסט.

— מיינע, מיינע! איך וועל געניסן, האט ער אויסגערופן!

נאך איידער ער האט געענדיקט זיין רויזן האט אים ווער פון הינטן געגעבן א געפאלן צו דער ערד ווי א סנאפ און געפאלן צו דע רערד ווי א סנאפ און אין דער זעלבער צייט האט אים א דונער געטאן אין אויער א דונער שטימע:

— שורקע, איך קאן דאך דיר צעמאלן אין איש! איך וועל דיר צייגן ווי אזוי צו פארפירן אן אומשולדיקע מיידל אין א הויז פון שאנדע!

חנה האט געווארפן א בליק אויף איר רעטער און זי האט א ציטער גע־טאן.

עס איז געווען דזשיק סאליוואן, דער מאן, וועלכער האט איר באפאלן אין די מאונטיינס, און דורך וועלכן זי האט זיך געלאזט פארפירן אין דער דאזיקער אויס־געלאסענער הויז!

קאפטל 28

עס איז געווען ניט קיין צופאל, וואס האט געבראכט דזשיק'ן אין דער אויס־געלאסענער הויז פון מאראס מערפענטאל, זאנדארן דאס איז געווען זיין אמת'ע ליי־בע צו דער אומגליקלאכער חנה האל־פערן.

אויב דער לעזער געדיינקט, האט דער אלטער מר. שענהאלץ דורך זיין פלוצלומ־דיקן אנקומען געשטערט דעם שטורמדי־קן געשפרעך וואס איז פארגעקומען צווי־שען זיין שיינער יונגער פרוי סערע מיט איר פריערדיקן געליבטן דזשיק סאלי־וואן. דזשיק האט דאמאלסט געמוזט אויסגלייך, ניט האבנדיק קיין געלעגנהייט צו רעדן מיט חנה'ן, אבער ער איז גע־ווען פעסט אנטשלאסן אזוי שנעל ווי מעגלאך צוריקצוקומען. ער האט חנה האלפערן געליבט ערלאך און ער איז גע־ווען איבערצייגט, אז איר שטייט פאר אן אומגליק אין סערעס הויז — אן אומ־גליק, און ער מוז עס פארהיטן.

כריוו אין רעדאקציע

חשוב'ער רעדאקטאר פון ד. א. וו.

ביטע צו דרוקן אין אייער ווערטער צייטונג מיין מיינונג וועגן דער איצטי־קער אידישער לאגע.

די נידערטרעכטיקייט פון דער ברי־טישער רעגירונג צו אונזער היים — ארץ ישראל טאר ניט פארשווינן ווערן. איין רוף, אויף איין און דעם זעלבן טאג, זאל גערופן ווערן צו אלע אירן פון קאנאדע, צו פראטעסטירן קעגן דעם לעצטן באר־שלוס. מיר האבן איצט אונזער פרעמיער אי זענגלאנד אן דורך אים מוזן מיר לאר־זען הערן אונזער שטים, פאר דעם אפ־נארן דעם זעכצן מיליאנגעריקן אירנטום. מיר דארפן אפעלירן צו דעם ענגלישן פאלק וועלכער איז זיכער מיט אונז פאר דער אומפארטנטווארטלאכקייט פון דער איצטיקער מאכט, וואס איז דורכאויס פארדעטערישן.

אידן ניט שווייגט!

מיט ציוו'ס גרוס, עקיבא קאצענעלסאן

בייטיערונגען צו דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע

"דאס אידישע וואָרט".

חשוב'ע הערן: —

איך שיק אייך א טשעק אויף 35 דאָ־לאר, וואס איז געוואמלט געווארן מוצאי יום כפור ביי אונזער מנין. ביטע עס איבערצוגעבן צו דער קאנאדער ציוניס־טישער ארגאניזאציע, 165 סעלקירק עווע־ניו, ווינניפעג.

מיט אכטונג,

דזשאס. היימאנס

פארן נאציאנאל פאנד

רעדאקציע "דאס אידישע וואָרט": — ביטע איבערגעבן דעם "מאני אָרדער צום נאציאנאל פאנד, געוואמלט אין ראב־לין, מאנ., ביי פאלגנדיקע פערזאנען.

ראבלין טרייזינג קאמפאני, $8.25. מרס. גולדמאן, $2.50. מרס. ליכטער, $3. מר. שפיגלמאן, $1.00. מר. סילווער, $1.00.

מיט אכטונג, י. ליבערמאן.

"4 אויגער נ. מ. שטעל איך אפ"

— האט געזאגט איין דאקטאר וואס מיר ווייסן — "און איך נעם זיך צייט פאר א קאפע טיי". "ציפרידן צו בא־קומען דאס נאך א מידן טאג. יעדער פריינט אדער פאציענט וואס געפינט זיך מיט מיר צו יענער צייט, קריגט אויך איינס. דאס איז א ווערטפולער דערפרישער — פון וואס איך האב הנאה פאר יארן לאנג".

רעד ראָז טיי

איז "גוטער טיי"

צוויי קוואליטעטן — גרין לייבל און ארענדזש פיקאו

סאסקאטון סאסקאטון

סאסקאטונער נאטיצן

זונטאג, דעם 19טן אקטאבער, איז דא געפראוועט געווארן די חתונה פון בערטא, איינגסטע טאכטער פון מרס. ס. וואגעל, צו סעם קאפלאן, זון פון מר. און מרס. י. קאפלאן, ווינניפעג. די חתונה איז געפאר־וועט געווארן אין אגודת ישראל שול און רבי וועל איז געווען דער מסדר קדושין.

די וועלכע האבן זיך באטייליקט אין דער צערעמאניע, זיינען געווען: מר. ס. שאר, מר. ווייליאם טהאמפסאן, פיטער פעלדמאן, פוירסט שאר, ה. פאלאק, דר. ארטור סינגער, נארמאן גענזער, מרס. ס. וואגעל, מרס. י. קאפלאן, מר. ל. מ. וואג־געל, פון נארט בעטלפארד (דער כלה'ס ברודער), מיס בעטי קאפלאן, מיס רוט מאסקאוויטש, מיס איידא בלענק, מיס בעווערלי רעי ניוסנארס, מיס עטל פאלאק און מיס אסתר גורעוויטש.

נאך דער חופה איז געגעבן געווארן א דינער אין תלמוד תורה זאל. מר. הייי סיפרוס איז געווען דער מייסטער פון צערעמאניעס און אויף זיין איינלאדונג האבן א צאל אנווענדע אויסגערייקט זיי־ערע בעסטע וואונשן צו חתן־כלה.

נאכדעם איז אפגעהאלטן געווארן א גרויסע רעסעפשאן און א טאנץ אין תל־מוד תורה זאל.

אויסערשטאטיקע געסט זיינען געווען: מר. און מרס. ל. מ. וואגעל און פאמיליע, מר. און מרס. דזשעק וואגעל, פון נארט בעטלפארד, סאסק.; מר. און מרס. פרעד שווארץ און טאכטער, פון עדמאנטאן; מרס. י. קאפלאן און טאכטער בעטי און מיס ב. רעי ניוסנארס, פון ווינניפעג; מר. און מרס. פרענק מילער און טאכטער ראז מילער, פון אסקווייט, סאסק.; מרס. דיי־וויד מאנדעל און מרס. מייערס, פון סט. פאול, מינ.; מרס. דזש מיינאר, פון שי־קאגא, איל.; מר. און מרס. מ. דאווידנער, פון ליפטאן, סאסק.

דאס יונגע פארל איז אפגעווארן אויף א רייזע צו פונקטן מזרח און מערב.

* * *

מרס. ס. צייטלין האט דורכגעפירט אן אונגט לכבוד איר שוועסטער מרס. ראב־טאוויטש, פון עדמאנטאן. די פריילנס דזשעני נאדאן און פעני צייטלין האבן ארויסגעהאלפן דער "האוסטעס".

* * *

זונטאג דעם 19טן אקטאבער, ביי דער חתונה פון מיס בערטא וואגעל צו מר. סעם קאפלאן, האט די בני ברית לאדזש פרעזענטירט מר. און מרס. סעם שאר, מיט א זילבערנעם לייכטער צו זייער 25טן התונה יובילי. מר. שאר איז א געוועזע־נער פרעזידענט פון דער בני ברית לאדזש אין סאסקאטון.

* * *

מרס. פ. טשערטקאוו אנאנסירט, אז 50 דאלאר איז געזאמלט געווארן פון די נ.פ. פושקעס לעצטן מאנאט.

* * *

די הינע הדסה האט דורכגעפירט א פארזאמלונג דעם 21טן אקטאבער אין שול זאל. מיס עטל פאלאק, אקאמפאנירט פון מיס רוט מאסקאוויטש, האט געזונגען איי־ניקע לידער וואס זיינען זייער גוט אויפ־גענומען געווארן פון די פארזאמלטע. 10 מיט דזשא, סאסק.

היברו ליידים אייד פון מיס רזשא ---------- $ 5.00
קעליער, סאסק.
מר. מ. פייערמאן ---------- $ 2.00
נארט בעטלפארד, סאסק.
דזשואיש קאמיוניטי ------ $26.26
מעלפארט, סאסק.
דזשואיש קאמיוניטי ------- $38.00
הענארא, אנט.
דזשואיש קאמיוניטי ------- $21.00
פארט ווייליאם, אנט.
בעז שומאן ---------- $ 1.00
שיקאגא, איל.
סאול סילווערבערג -------- $30.00

ביישטייערונגען אין ארטיקלען

ש ט א ט

מרס. בערג, 8 פאר זאקן.
מרס. ס. מארשאק, 2 גוירלס דרעסעס.
א. פ. ווידמאן 2 הינער.
מר. און מרס. מ. נאזיק, 2½ דאזן זאקן.
מרס. בוכהאלטער, 5 יארד סחורה.
מרס. דיוריש, 1 הון.
מרס. טשייקין, 1 הון.
מרס. גרינבערג, 1 הון.
מרס. מאס, 2 הינער
מרס. קעלאף, 1 הון.
מרס. דראגאווסקי, 1 הון.
מרס. גערסטיין, 2 הינער.
מרס. ווערייער 1 הון.
מרס. פרידמאן, 2 הינער.
מרס. שאר, 1 הון.
מרס. מארדער, 1 הון.
מרס. עלקאס, 1 הון.
מרס. באגאטש, 2 הינער.
ה. נאדעל, 2 הינער.
מרס. בוכהאלטער, 18 יארד מאטעריאל
נארט וועסט פיישערס, 60 פונט פיש.
מרס. י. נוסינאוויטש, 41 פאר זאקן.

ק א נ ט ר י

בייטמאן, סאסק.
ה. דוואסקין, 20 הינער.
קילדאנאן מאנ.
ליידים פון קילדאנאן, 35 הינער.
בוורדם היל, מאנ.
מר. לאזאר, 2 בושל פאטייטאס.

ביישטייערונגען צום בית יתומים פאר סעפט. און אקט. מאנאטן, 1930

ביישטייערונגען אין קעש

ש ט א ט

מר. ראכוטין ---------- $15.00
מ. דארפמאן ---------- $25.00
ווינניפעג הדסה טשאפטער ----- $25.00
ד. פריד ---------- $25.00
ל. ד. מאראזניק; אין אנדייגק פון פעני און ר. ד. מאראזניק -- $25.00
מרס. גאלדין ---------- $ 1.00
מרס. מ. סורים ---------- $ 1.00
דזש. שווארץ ---------- $ 5.00
ב. קאהען ---------- $ 1.00
מ. אויפער ---------- $ 2.00
אוהל יעקב שול ---------- $ 3.40
ראש פינה שול ---------- $ 8.00
היברו פרענדס לאדזש ------ $ 5.00
תלמוד תורה מנין ---------- $ 9.22
אשכנזי שול ---------- $11.60
ליבאוויטשער שול -- ------- $ 7.00
שול פון מאקארייווער רבין ---- $ 2.50

ק א נ ט ר י

ליפטאן, סאסק.
א. צייטלין ---------- $ 9.50
מ. מאקאראוויטש ---------- $ 6.00
לעטברידזש, אלטא.
לעטברידזש היברו ליידיס אייד אסאסיאיישן ----- ----- $15.00
סוויפט קוירענס, סאסק.
ס. קוירענס הדסה טשאפטער, $10.00
לאו פארם, מאנ.
מ. ראזנער ---------- $ 6.00
קאלגארי, אלטא.
מר. מעקס סילווער ------- $25.00
עדמאנטאן, אלטא.
מרס. ה. שמעלניצקי ------- $ 5.00
סאסקאטון, סאסק.
בריטיש נייוויי און ארמי סטאר. $ 2.60
דזשואיש קאמיוניטי ------ $22.55
רעדזשיינע, סאסק.
פ. באסין ---------- $ 2.00
ס. ג. קאהען ---------- $200.00
גאלד פיינס, אנט.
מר. ב. קערט ---------- $ 1.00
מיס שיילא קערט --------- $ 5.00
פרינס אלבערט, סאסק.
מר. אי. קייטץ --------- $25.00

די קאנווענשאן פון דער פיאנערן פרויען ארגאניזאציע האט אנגענומען וויכטיקע רעזאלוציעס

זונטאג אוונט, דעם 19טן אקטאבער, 1930, האט זיך געשלאסן די דריטע קאנ־ווענשאן פון דער פיאנערן פרויען אר־גאניזאציע, וועלכע האט אנגעהאלטן זייט דאנערשטאג, דעם 16טן אקטאבער. 49 דעלעגאטן זיינען אנווענד געווען ביי דער קאנווענשאן פון די קלובן, אויף זיינען אנווענד געווען פארשטייער פון צענטראל קאמיטעט פולי־ציון, פון נע־עקזעקוטיווע פון דעם אידישן נאציאנאלן ארבעטער פארבאנד, און פון געווערקשאפ־טען קאמפיין, און אנדערע פריינטלאכע ארגאניזאציעס.

די נאציאנאלע עקזעקוטיווע האט אי־בערגעגעבן א באריכט פון די צוויי יאר טעטיקייטן זייט די צווייטע קאנווענשאן, וועלכער וויזט אז אין משך פון די צוויי יאר צייט זיינען צוגעקומען פופצן נייע קלובן איבערן לאנד און א גרויסע צאל נייע מיטגלידער. די ארגאניזאציע האט איצט 25 הונדערט ארגאניזירטע חברות, וועלכע זיינען גוטשטייענד און נעמען אן אקטיוון אנטייל אין דער ארבעט. זייער א גרויסע צאל פרויען וועלכע ווערן ניט באטראכט אלס גוטשטייענדע מיטגלידער פון דער ארגאניזאציע, אבער זיינען סימ־פאטיש צו אירע צילן און אויפנאמען און באטייליקן זיך פון איר ארבעט, האט די ארגאניזאציע פאראינטערעסירט און זי דערווארט זיי אין ניכן ארייננציען אלס גוטשטייענדע מיטגלידער.

אין די צוויי יאר צייט האט די פיי־אנערן פרויען ארגאניזאציע געזאמלט א סומע פון נענויע 68 טויזנט דאלאר פאר די פרויען קבוצות אין ארץ־ישראל. דעם יאר איז באשלאסן געווארן צו אנפיר־ן אן אקציע פאר די מיידלשע קבוצות אין ארץ־ישראל אויף 60 טויזנט דאלאר. דער באשלוס איז אנגענומען מיט גרויס באגייסטערונג פון אלע דעלעגאטן ביי דער קאנווענשאן. די ארגאניזאציע האט אין משך פון די צוויי יאר געגומען אן אקטיוון אנטייל אין אלע וויכטיקע טעטיקייטן פון דער פועלי ציון פארטיי און זי האט צוגעטראגן דורך איר ארבעט נענויע דריי טויזנט דאלאר צום פאליטי־שען פאנד. זי האט זיך אויך אקטיוון באר־טייליקט אין דעם געווערקשאפטן קאמפ־פיין, און אין די שולן פון די פועלי ציון און אידיש נאציאנאלן ארבעטער פאר־באנד, לאקאל און צענטראל, אין דעם אי־דישן לערער סעמינאר און אין פילע אנ־דערע טעטיקייטן.

עס זיינען אנגענומען געווארן זייער וויכטיקע רעזאלוציעס וועלכע פארפליכטן די ארגאניזאציע צו א גרעסערע און ברייטערער טעטיקייט פארן ציוניזם פאר די גלות־לענדער; א רעזאלוציע וועל־כע פארלאנגט אויף די מיטגלידער פאר א טיכטיקערער טעטיקייט אויפ'ן סאציאלים־טישן געביט; צו פארשפרייטן דעם ציו־ניסטיש־סאציאליסטישן גדאנק אין אמע ריקע, צו נעמען א טיפערן אינטערעס אין ארבעטער פראבלעמען און זאין אלגעמיין אידישע פראבלעמען.

עס איז אנגענומען געווארן א רעזאלו־ציע באאיפטראגנדיק די נאציאנאלע עק־זעקוטיווע פון דער פיאנערן פרויען אר־גאניזאציע צו פארשטארקערן דעם חלוץ באוועגונג אין אמעריקע און נעמען א ברייי־טען און אקטיוון אנטייל פאר הכשרה פאר חלוצים אין אמעריקע און פאר א לעבעדי־גער חלוצ'ישער טעטיקייט דא אין לאנד, צו רופן אלע צוויינ'ן פון דער ציוניסטי־שער באוועגונג זיך צו באטייליקן אין דער חלוצ'ישער ארבעט פאר דער עטאבלירונג פון א פערמענאנטן הכשרה־פלאץ און פאר דער פארבארייטונג פון חלוצים בא־אין לאנד.

א רעזאלוציע וועלכע פארערט אויף אלע מיטגלידער פון דער פיאנערן פרויי־ען ארגאניזאציע צו נעמען א ברייטן און אקטיוון אנטייל אין דעם אידישן נאציא־נאל פאנד פון דער פועלי ציון פארטיי, און אין אלע אנדערע טעטיקייטן פון דער ציוניסטיש־סאציאליסטישער באוועגונג.

ס'איז אנגענומען געווארן א רעזאלו־ציע פאר א ברייטער און אינטענסיווער קולטור און זעלבסט־בילדונג טעטיקייט צווישן די מיטגלידער און דער פיאנערן פרויען ארגאניזאציע. זייער א וויכטיקע דיסקוסיע וועגן קולטור טעטיקייטן איז ביי דער קאנווענשאן אנגעפירט געווארן וועלכע האט ארויסגעוויזן דעם טיפן אינ־טערעס און ווילן פון די מיטגלידער פון דער פיאנערן פרויען ארגאניזאציע פאר קולטור און בילדונג.

עס זיינען געראלטן געווארן פארטראגן פון בערל לאקער, איבער "די איצטיקע לאגע אין ציוניזם אין ארץ־ישראל און חלוצישע באוועגונג אין אמעריקע". דער איצטיקער צושטאנד פון דער ארבעטער באוועגונג אין אמעריקע און די אויפגאבע פון דער פרוי" פון ל. סיגאל. "קולטור פראבלעמען און טעטיקייטן אין דער פיי־אנערן פרויען ארגאניזאציע" פון שרה פערער. איבער "דעם אלווילטלאכן קאנ־גרעס פאר דאס ארבעטנדע ארץ־ישראל און די אמעריקאנער ארבעטער דעלעגאנ־ציע אין ארץ־ישראל" פון א. העמלין. די אלע רעפעראטן האבן ארויסגערופן פיל באגייסטערונג און האבן אריינגעבראכט פיל אויפקלערונג און קלארקייט אין די פראבלעמען ביי דיי דעלעגאטן און געסט וועלכע זיינען אנווענד געווען ביי דער קאנווענשאן.

פאלגנדע זיינען דערווייל געווארן אין דער נייער נאציאנאלער עקזעקוטיווע: חברות אפעלבאום, הורוויטש, לייבא־וויטש, צוקערמאן, סיגעל, ראביגאוויטש, סטאלאף, רובאלאוו, חני, ביסקין קאליער און האלפער.

די קאנווענשאן איז געווען זייער אן אינטערעסאנטע און אינהאלטסרייכע און האט אריינגעבראכט זייער פיל לעבן און באגייסטערונג צווישן די דעלעגאטן און געסט. אלע דעלעגאטן זיינען אוועקגעפאר־רען זייער צופרידן און מיט דער פולסטער זיכערקייט אז פון איצט אן וועט די אר־בעט געפירט ווערן מיט נאך א גרעסערן טעמפא ווי ביז איצט.

זייער א באגייסטערטע רעזאלוציע איז אנגענומען געווארן ווענן דעם קומען פון חנה טשיזיק אלס די פארשטייערן פון די ארבעטער פרויען פון ארץ־ישראל, זיך צו באטייליקן זיך אין די טעטיקייטן פון דער פיאנערן פרויען ארגאניזאציע און אין דעם זעכציק טויזנט דאלאר קאמ־פיין פאר די פרויען קאאפעראטיוון אין ארץ־ישראל.

די קאנווענשאן האט נאך אמאל בולט ארויסגעוויזן דעם שנעלן וואיקס און אנט־וויקלונג פון דער ארגאניזאציע און די גרויסע מעגלאכקייטן. פאר א גרויסער ציוניסטיש־סאציאליסטישער פרויען באו־וועגונג אין אמעריקע, וועלכע פארשפרעכט פיל בייצטראגן פאר דעם ארץ־ישראל אויפבוי אין פאר דער אלגעמיינער טעטי־קייט פון דער ציוניסטיש־סאציאליסטי־שער באוועגונג.

1840 — 1930

פארברייטנגט די קריסמעס אלי־דעי און ניי יאר אין אייער אל־טער היים. שווימט אויף א גרויסארטיקער קונארד שיף פון מאנטרעאל — באקוועמלאכע קעבינס, פיינע מאלצייטן, גוטע באדיענונג.

ספעשל קריסמעס עקסקורסיעס אויף עס.עס. "אנטאניא", 21טן נאוועמבער, צו צענטראלער איי־ראפע. נידעריקע רייטס געגעבן צו הויפט שטעט אין איראפע.

ווענדט זיך נאך אינפארמאציע אין אייער איינענער שפראך צו

270 Main St Winnipeg

CUNARD
Canadian Service

וועכנטלאכע אפשווי־מונגען פון מאנטרעאל צו אייראפע ביז נאוו. 28טן נאכדעם פון האליפאקס.

קליידער מאכן דעם מענשן

דער דערפאלגרייכער מאן קאן שטענדיק אויסגעקליבן ווערן אן אונטערשייד וואו ער איז. ריינקייט איז שטענדיק וויכטיק אן עס איז דא בלויז איין מיטל צו אנהאלטן דאס, און דאס איז דורך א רעגל־מעסיקן סיסטעם פון דריי קלינינג. לאזט אונז אכטונג געבן אויף אייער ערע פארערונגען. מיר זיינען זיכער אז איר וועט זיין צופרידן.

Phone 5588
Belgian
DRY CLEANERS
DYERS & FURRIERS Ltd
123-20th ST. W. - SASKATOON

פאר פאטאגראפיעס

גייט וואו צופרידנהייט איז גארא־טירט. טהאמס סטודיא אין די סאמע מאדערנע סטודיא אין דער פראווינץ. מיר וועלן אראנזשירן אן אפאינטמענט צוצופאסן אייער באקוועמלאכקייט.

THAMS STUDIO
154-2ND AVE. SO. SASKATOON
PHONE 6631

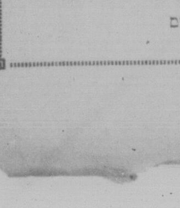

פרישע, קולע לינען פאר אייער בעט

איז דא עפעס אזוינס וואס העלפט איינעם צו האבן א גוטע נאכט רו אין דעם הייסן וועטער, ווי פרישע, ריינע, קולע בעט לינען? און עס איז פונקט דער סארט לינען וואס מיר קאנען אייך געבן אויב איר שיקט אייער וועש צו אונז. — לי־נען געוואשן און געשווייענקט אין שטראמען פון ריינסטער רענגוואר־סער — לינען געפרעסט גלאט און ווייך.

Modern Laundry Ltd.
PHONE 4779 SASKATOON

סאסקאטון — אויפמערקזאם — סאסקאטון

מר. מעקס ד. פרידמאן

איז דער קארעספאנדענט און פארטרעטער פאר "דאס אידישע וואָרט" אין אייער שטאט און אומגעגנט.

מיר בעטן אלע סעקרעטארן פון די סאסקאטונער ארגאניזאציעס צו איבער־געבן די נייעסן און באריכטן פון זייערע ארגאניזאציעס צו מר. מ. ד. פרידמאן וועלכער איז אייך באפולמעכטיקט אנצונעמען סובסקריפשאנס פאר "דאס אידישע וואָרט".

שרייבט אדער טעלעפאנירט צו אים

3320 אדער 3080

וואָך ענד ספּעשלס

פריין זיינען גוט פאַר דאָנערשטאָג, פרייטאָג און שבת פון הייגטיקער וואָך

אייער, פרישע פּויערסטס, 1 דאָזן	44c	אקסידאל, גוט פאַר לאָנדרי און דיי שעס, פּי. און דזשי. פּראָדוקט, גרויסער פעקעדזש	18c
אייער, פרישע עקסטראַ, 1 דאָזן	47c	מאַניטאָבא האַניק, פיור קלאָווער,	50c
פּוטער, "פריידאָף די וועסט בראַנד", 1 פּונט	35c	5 פּונט טין	
		ביג "60" לאָנדרי זייף, א שטיקל	5c
פענסי קרוטערז.		אנטעריא פיז (אַרבעס), נו. 4 סיזעס, 3 טינס	25c
סעמאָן, האַרס שו בראַנד, פענסי סאַקיי, ½ פ. טין	22c		
סעמאָן, האַרס שו בראַנד, פענסי סאַקיי, 1 פ. טין	40c	קראַפט "וועלוויטאַ" קעז, ½ פונט פעקעדזש	17c

די אויבן אנגעוויזענע פריזין זיינען בלויז עטלאַכע פון אונזערע ספּעשלס פאַר הייגטיקער וואָך.

NEALS STORES

"וואו עקאָנאָמיע הערשט"

1302 MAIN STREET 974 MAIN STREET

ברודער מאָרד

העכסט אינטערעסאַנטער און שפּאַנענדער ראָמאַן

(פאָרזעצונג)

— ווי שיין ער איז! — האָט זי אויסגערופן, — באמת שיין! און ווי יונג! ער איז נעוויס אכצען יאָר אַלט.

זי האָט זיך אָנגעבויגן צו אים, האָט צוגעלייגט איר נעזיכט צו זיינע ווייכע באַקען. ענדלעך האָט זי זיך ניט געקאָנט איינהאַלטן און האָט אָנגעהויבן אים צו קושן. זי איז געווען ווי באַרוישט און האָט אים געקושט אזוי לאַנג ביז ער האָט זיך אויפגעכאַפּט און האָט געעפנט די אויגן. ער האָט זי ארומגענומען און האָט אויסגערופן:

— פאַרלאָזט מיך ניט, מיס! איך האָב מורא צו זיין אַליין! איך האָב געזעען אין טרוים יענע שרעקלאַכע מעניש.

מאַדעמואַזעל נאַנאן האָט אים צוגעפרעגט צו איר האַרצן און האָט געזאָגט:

— האָט קיין מורא ניט, איך בין ביי אייך! מיט מיר האָט איר ניט וואָס מורא צו האָבן.

געאַרג איז אינגאַנצן שוין געקומען צו זיך, און האָט אָנגעהויבן צו דערמאָנען זיך וואָס מיט אים האָט פאַסירט לעצטע נאַכט.

— אַ, איצט געדענק איך אַלעס! — האָט ער צעמורמלט, — איך געדענק ווי מיין אַנקל אַלפרעד האָט מיך געלאָזן אַליין, ווי איך בין געקומען אין יענעם שרעקלאַכן הויז, ווי איך בין אריינגעפאַלן אין קעלער וואו דער גוטער דזשאָן ווילסאָן האָט זיך איינגעבויגן איבער מיר.

— גראַף אַלפרעד? — האָט נאַנאַן איבערגעפרעגט, — מיינט איר גראַף אַלפרעד טשעוויץ?

— יאָ, דאָס איז מיין אַנקל, — האָט געאַרג געענטפערט.

— דאַן זייט איר גראַף געאַרג טשעוויץ, — האָט נאַנאַן געשטאַמלט, — איך האָב געהערט, איר האָט אַ שוועסטער וועלכע הייסט אַליס.

ביים נאָמען אַליס איז געאַרג געוואָרן אומרואיק און האָט געוואָלט זיך אויפהויבן און אויפשטיין.

— אַך, נאָט, — האָט ער אויסגערופן, מיין אָרימע שוועסטער וועט זיין אַזוי אומרואיק, וואָס איך בין ניט געקומען צו איר אַהיים. זי וועט גאָר ניט וויסן וואָס צו איבערצוטראַכטן.

נאַנאַן האָט אים באַלד ארומגענומען און האָט אים צוגעדריקט צוריק צום קישן.

— שלאָפט גראַף געאַרג! — האָט זי אים געזאָגט, — איר זייט קראַנק, איר טאָרט זיך ניט רירן פון אָרט.

— איך קאָן אָבער ניט שלאָפן, — האָט געאַרג געזיפצט, — ווען איך פאַרמאַך די אויגן שטעלן מיר זיך פאַר יענע מעני־שען.

— וועלכע מענשן? דערציילט מיר וואָס מיט אייך האָט פאַסירט פאַרריק נאַכט, האָט נאַנאַן געבעטן, — האָט צו־רוויען צו מיר און דערציילט מיר אַלץ גלייך ווי איך וואָלט געווען אייער שוועס־טער.

— מיין שוועסטער, — האָט געאַרג גע־זיפצט, — הייסט איר דען אויך אַליס?

— ניין, — איך הייס נאַנאַן.

— נאַנאַן! אַ שיינער נאָמען! — האָט געאַרג אויסגערופן. — אַ פראַנצויזישער נאָמען.

— דאַן רופט מיך נאָר ביי דעם דאָזיקן נאָמען — האָט נאַנאַן געבעטן, — רופט מיך נאָנאַ איינפאַך, — נאַנאַן.

— ווען איר וועט מיך גאָר נאָנאַ איינ־פאַך געאַרג, וועל איך אייך רופן איינ־פאַך נאַנאַן.

— נוט, ליבער געאַרג, — האָט נאַנאַן אויסגערופן פול מיט פרייד, — איצט דערציילט מיר, וואָס מיט אייך האָט פאַ־סירט לעצטע נאַכט און ווי אַזוי קומט איר אין די נאַסן פון לאָנדאָן אין אַזאַ וועטער ווי נעכטן איז געווען.

געאַרג האָט אָנגעהויבן צו דערציילן ווי ער מיט זיין אָנקל זיינען געפאָרן איינ־קויפן איינציקע זאַכן ווי דער קוטשער איז פאַרבלאָנדזשעט געוואָרן אין נעפל, ווי ער האָט זיין אָנקל זיינען געגאַנגען זוכן אַ פּאָ־ליסמאַן און האָבן פאַרלאָרן איינער דעם אַנדערן.

— איך ווייס ניט וואו מיין אָנקל איז אהינגעקומען, — האָט געאַרג געזיפצט, איך האָב מורא, אַז מיט אים האָט עפּעס פּאַסירט.

— זייט רואיק, ליבער געאַרג, — האָט נאַנאַן געענטפערט, — דערציילט מיר ווייטער וואָס מיט אייך האָט געטראָפן.

געאַרג האָט ווייטער דערציילט ווי ער האָט ארומגעבלאָנדזשעט, ווי ער האָט גע־פונען אָפן די טיר פון קאַרידאָר, ווי ער איז אַרויפגעגאַנגען די טרעפּ, ווי ער איז אריינגעקומען אין אַ צימער, און וואָס ער האָט דאָרט געהערט און געזען.

פּלוצלינג האָט ער זיך עפּעס דערמאָנט און איז אויפגעשפּרונגען.

— אַך נאָט, — האָט ער אויסגערופן, — איך האָב עס גאָר פאַרגעסן, איך מוז דאָך אים וואָרענען, ניט מיר מיינע קליי־דער, ליבע נאַנאַן! לאָזט מיר זיך אָנטאָן, איך מוז גיין, איך מוז לויפן צום לאָרד דערבי.

— לאָרד דערבי? ווער איז ער? — האָט נאַנאַן געפרעגט.

געאַרג האָט איר דערציילט, אַז לאָרד דערבי איז געווען זיין פאָטערס בעסטער פריינט. ער איז אויפגעוואַקסן מיט לאָרד דערבי'ס קינדער צוזאַמען און אַז ער האָט געהערט, ווי די מערדער האָבן אָפּגערעדט אריינצוקומען די אַנדערע נאַכט אין לאָרד דערבי'ס שלאָס און צו באַרויבן זיין קאַסע.

— איך מוז גיין צו לאָרד דערבי! — האָט געאַרג אַרויסגערופן. — איך מוז וואָרנען פאַר דער געפאַר! איך וויים, אַז די דאָזיקע רויבער וועלן אים טויטן, וועז ער וועט זיך שטעלן קעגן זיי.

— ווען האָבן די רויבער אָפּגערעדט צו קומען אין שלאָס דערבי? — האָט נאַ־נאַן געפרעגט.

— הייגט ביי נאַכט אום 11 אַזייגער.

— דאַן האָט איר ניט וואָס צו לויפן, — האָט נאַנאַן דערקלערט, — איר קאָנט שרייבן אַ בריוו אין אים וואָרענען.

— אַך, ניין, — האָט געאַרגט געזיפצט.

— איך מוז גיין אַט אַט! — לאָרד דערבי איז מיין בעסטער פריינט!

— אירי־פאַנט אָבער ניט גיין, ליבער געאַרג! איר מוזט דאָ בלייבן! איר זייט נאָר אַ איינפאַך מענטש, איר קאָנט ניט גיין אַליין אין דער נאַכט אין אַזאַ וועטער ווי נעכטן. איר מוזט אַלץ מיטגיין מיט מיר.

— אַך, ליבע נאַנאַן, — האָט געאַרג אויסגערופן, — איר ווייסט ניט, וואָס איר האָט פאַר־ניט אין אַזאַ וועטער אַרויסצוגיין פון אַ וואַרם הויז. איר ווייסט ניט, אַז מיין אָנקל איז אַלט, אַז ער האָט אַ שוואַכן האַרץ, אַז ער האָט אַ שוואַכן מאָגן, אַז ער האָט אַ שוואַכן קאָפּ, ווי ער האָט גע־זען, אַז איינער פון די געטרייע דינער פון זיין פאָטער, אַ געוויסער קאַרליק מיט דעם נאָמען דזשאָן ווילסאָן, שטייט איבער אים, און ווייטער געדענקט ער גאָרנישט ניט.

— אַרימער געאַרג! — האָט נאַנאַן אויסגערופן, — איך שטעל מיך פאַר, ווי פיל איר האָט איבערגעליטן די דאָזיקע נאַכט.

אין דער דאָזיקער מינוט איז אריינגע־קומען דאָס קאַמער מיידל מיט דער זופּ. נאַנאַן האָט אויפגעהויבן געאַרג'ן, האָט זיך געזעצט לעבן אים אויפ'ן בעט און האָט אָנגעהויבן צו געבן אים די זופּ מיט אַ לעפל, ווי מען הודעוועט אַ קליין קינד. געאַרג האָט געגעסן מיט אַפּעטיט, ער האָט זייט נעכטן פאַרנאַכט ניט געגעסן און ניט געווען חונגעריק, ווען ער האָט אויפגענומען דעם טעלער זופּ, האָט נאַנאַן געזאָגט צו אים:

— איצט מוזט איר שלאָפן, ליבער גע־אַרג!

מיט די דאָזיקע ווערטער האָט זי אים אַנידערגעלייגט, האָט אים איינגעדעקט און האָט צוגערוקט אַ שמול צום בעט און האָט זיך געלייגט לעבן אים. געאַרג האָט באַלד איינגעשלאָפן. נאַנאַן האָט זי'ן אויפ־געזעצט און האָט אים באַטראַכט.

— ער איז שיין, ווי אַ יונגער מ'אַך, — האָט זי אויסגערופן. — ווי קומט עס אַבער וואָס זיין אָנקל האָט אים איבערגעלאָזן אין נעפל אין איינעם פון די געפערלאַכסטע געגנען פון לאָנדאָן און אַליין אין ער גע־קומען צו מיר? ווען גראַף אַלפרעד טשעו־וויץ האָט געקאָנט טרעפן צו מיר אין אַזאַ נעפל, האָט ער דאָך געוויס געקאָנט מיט־ברייגען מיט זיך זיין פליטעניק, אַדער פירן אים צו זיין היים? דאָ איז עפּעס ניט גלאַט? אָבער וואָס זאָל איך טאָן? לאָבלען שרייבט מיר, איך זאָל אָפּהיטן דעם יונגן מאַן און אים ניט זאָגן וואו ער געפינט זיך. קיינער דאַרף ניט וויסן וואו ער איז. בעסער אַזוי! זאָל ער זיין ביי מיר! ער איז שיין ווי די זון און ליבנ־סווערדיק, ווי דער שיינער מאַי!

— פּלוצלונג האָט זי זיך עפּעס דער־מאָנט.

(פאָרטזעצונג קומט)

סאַנדוויטש פאַר אַלדערמאַן

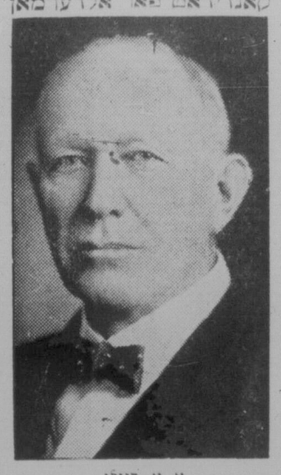

א. א. רוילי

מר. א. א. רוילי, איז אַ סאַנדוויטש פאַר אַלדערמאַן אין וואָרד צוויי. אין ער דער־וואַרטעט די שטיצע פון זיינע אידישע פריינט אין יענעם וואָרד.

מר. רוילי איז דער געוועזענער מענע־דזשער פון דער "פענגראַ בייער קאָמפּאַני".

PLAYHOUSE

פאַרהאַלטן אויף נאָך אַ וואָך

אַרטיסטס מאָדעלן

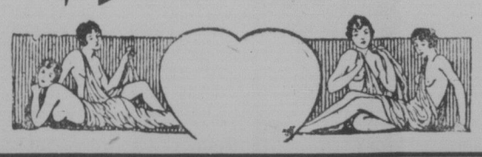

בלויז מענער — 7,30 אָוונט, 50 סענט — פעקס עקסטראַ—רעזערווירט 75ס.

בלויז פרויען — מאַטינעס 2 נ. מ., 25¢

דאָנערשטאָג אָוונט בלויז פאַר פרויען

NEW PALACE THEATRE

היינט, מאָרגן און שבת

פאול וווייטמאַן — דזשאַן באַלס, אין

"די קינג אָף דזשעז"

א דורכאויס ריידעריק בילד

קאָמעדיע און א. וו.

WALKER

CANADA'S FINEST THEATRE

היינט און א נאַנצע וואָך

"בראָדוויי"

אָוונטן, $1, 75ס., 50ס., 25ס. | פּלוס מאַטינעס 50ס., 25ס. | טעקס

אַרקעסטער פון 9 מוזיקער

QUEENS THEATRE

2 פאַר 60 סענט; 2 פאַר 90 סענט 2 פאַר $1.10

לײדים פרײ

ווידער נייעס און פריילאַכע נייעס

פרייטאָג און שבת אָוונט

אָקט. 31 און נאָוו. 1

מאָרים קראַנער

און

דזשאַנעט פּאַסקעוויטש

צוזאַמען מיט דער גאַנצער קאָמפּאַני

אין

"פאַרשפּילטע גליקן"

לעבנסבילד אין 4 אַקטן פון ז. קאַרנבליט

אויסגעפירט פון מאָרים קראַנער

אויסגעשטאַטעט פון איזידאָר קליין

מוזיק פון סעמועל פויגלנעסט

אונטער קאָמפּאַני:

מענער פּערסאָנאַל—מאָרים זילבער־שטיין, איזידאָר קליין, חיימי ראָפּאָ־פּאָרט, מאָרים אפּעל, חיימי פיינשטיין

און סעמועל פויגלנעסט

פרויען פּערסאָנאַל—ענני שאַפּירא, סילי ליפּצין, פּוירל פויגלנעסט, פּאָולין שייפער און סאַראַ קראַנער

זונטאָג אָוונט א גרויסער קאָנצערט

היינט אָוונט

8,30 אַזייגער

סענטראַל טשוירטש

קרייסלער

בילעטן אין וויניפּעג פּיאַנאָ קאָ. טעלעפאָן 88 693. ביז 6 נ.מ.

בילעטן צו פאַרקויפן אין טשוירטש 7.45 נ. מ.

$2.50 $3.00 $3.50

קיין אַנדערע בילעטן זיינען שוין ניטאָ.

זי האָט מיטגענומען דעם סוד אין קבר

פון מנשה

אין אַלע צייטן האָבן די מענער גע־האַלטן אַז די פרוי איז אַ רעטעניש, אַ געהיימניס וואָס מען וועט קיינמאָל ניט פאַרשטיין. אַפילו אין אונזער מאָדערנער צייט זיינען פאַראַן מענער וועלכע דייגן קען אויף אַזוי, ניט אכטנדיק אויף דעם וואָס וויסנשאַפטלייט האָבן באַוויזן, אַז די פרוי איז ניט מער און ניט ווייניקער געהיימניס ווי דער מאַן.

פאַראַן אַבער איינגעלנע פרויען וואָס זיינען פּסיכאָלאָגישע רעטעניש־ספּינק־סען וואָס האַלטן דעם סוד פון זייער לע־בען פעסט פאַרשלאָסן. איינע פון די דאָ־זיקע פרויען איז געווען איוואַ דאַנאַן, אַ מוטער פון צוויי קינדער, וועלכער איז ניט לאַנג צוריק געראַנגען געוואָרן אין אַ פריזאָן הויף אין אַריזאָנאַ.

איוואַ דאַנאַן איז פאַר'משפּט געוואָרן צום טויט, ווייל זי האָט דערמאָרדעט דעם רייכן פאַרמער מעטהיס, ביי וועמען זי איז געווען אַ הויז דינערן, כדי צו ירש־ענען זיין פאַרמענן. זי אַליין האָט אויפן פּראָצעס, און ביז דער לעצטער מינוט פון איר לעבן געלייקנט דעם מאָרד און זי האָט זיך דערקלערט פאַר אומשולדיק.

דער טויט אורטייל אַליין וואָלט אפשר ניט אַרויסגערופן אַזאַ גרויסן אינטערעס צו דער פאַר'משפּט'ער פרוי. עס איז שוין היינט ניט קיין נייעס אין אַמעריקע, אַז מען זאָל אַ פרוי פאַר'משפּט'ן צום טויט, הגם אין אַריזאָנאַ איז עס דער ערשטער טויט אורטייל אויף אַ פרוי.

אַבער די גאַנצע האַלטונג פון איוואַ דאַנאַן, סיי אויפ'ן פּראָצעס, סיי אין די לעצטע טעג פאַר איר הינריכטונג, איז געווען אַזוי מערקווירדיק בראַוו און מעגש לאַף סימפּאַטיש, אַז דער אינטערעס צו איר גורל איז געוואָרן וואָס אַ טאָג אַלץ ברייטער און וואַרימער, ביז עס איז גע־קומען אַזוי ווייט, אַז פון אַלע טיילן פון אַמעריקע האָט מען אריינגעשיקט צו איר אין פריזאָן בוקעטן מיט בלומען און האַר־ציקע טרייסט בריוו. אין אַריזאָנאַ אַליין, האָבן הונדערטער מענשן געבעטן פאַר איר ביים גאָווערנאָר, אַז ער זאָל איר שענקען דאָס לעבן, אָבער קיין וואָרט האָט ניט גע־האָלפן; דאָס האָט נאָך מער אַרויסגערופן פון סימפּאַטיע צו דעם טראַגישן גורל פון דער פאַרלאָרענער פרוי, וועלכע האָט די גאַנצע צייט פאַרזיכערט, אַז זי איז אומ־שולדיק און זי האָט דערביי געקוקט דעם טויט אַזוי מערקווירדיק בראַוו אין פּנים אריין און גערעדט פון איר רייזע אין יע־נער וועלט אַזוי רואיק, אַזוי גלייכגילטיק, ווי עס וואָלט זיך געהאַנדלט וועגן עפּעס אַ לוסט רייזע.

דערביי איז די פרוי וואָס אַ טאָג גע־וואָרן אַלץ אַ גרעסערער סוד פאַר די מענ־שען, וואָס האָבן איר באַזוכט אין דער תפיסה.

פון די געשפּרעכן מיט איר האָט מען אויסגעפונען, אַז זי איז אין איר לעבן געווען פינף מאָל פאַרהייראַט, און אַז זי איז אַ צייט געווען אַ טענצערין אין אַ קאַ־באַרעט אין אַ שטעטל אין אַלאַסקאַ.

אַבער ווער אַרט מענער זיינען געווען, ווי זיי האָבן מיט איר חתונה געהאַט, און וואָס עס איז פון זיי געוואָרן — דאָס האָט מען פון דער פרוי ניט געקאָנט אַרויס־קריגן. מען האָט ביז אַ איר טויט ניט געקאָנט אַרויסקריגן פון איר די נעמען פון אירע ווייַ דערוואַקסענע קינדער, אַ זון און אַ טאָכטער. בלויז דעם נאָמען פון איר אַלטן פאָטער האָט זי אויסגעזאָגט.

אין דעם טאָג פון איר הינריכטונג, האָט איוואַ דאַנאַן פאַרבראַכט איר צייט מיט אויפגייען זיך זיידענע תכריכים. עס איז נאָך געווען אַ שוואַכער פונק פון האָפענונג, אַז זי וועט זיך דאָך אַרויס־דרייען פון דער פעטליע.

אָבער זי אַליין, די מערקווירדיקע פאַר־שלאָסענע פרוי, האָט זיך גאָרנישט גע־קימערט וועגן דעם אָפּיל און וועגן דער שוואַכער האָפענונג, וואָס איז פאַר איר נאָך געבליבן. רעדנדיק און שטיפנדיק מיט רעפּאָרטערס, אין זי ראַיק געזען אַז זי האָט פליסיק געגייט אירע זיידע־נע תכריכים. פון איר מויל האָבן זיך געשאָבן פיינע וויצן און קלוגע באַמער־קונגען, און אירע אויגן האָבן געשמייכלט מיט אַ מאָדנער פרייליכקייט.

זי האָט געדרעט פון איר פאַרגאַנגענעם לעבן, ווי פון אַ וויטן, ווייטן חלום, וועלכן כען זי האָט שוין אויסגע'חלומ'ט און פון וועלכן ס'איז נאָר געבליבן איין איינ־ציקע שטיקל ווירקלאַכקייט: איר נאָענ־טער טויט. פאַר'ן טויט האָט זי געשריבן עטלאַכע "זיי־געזונט"־בריוו צו פריינט און קרובים און צ ואיר פּאַטאָן, ווייליאַם מעק דענעיל, וואָס האָט זיך דאָן געפונען אין קאַליפאָרניע. האָט זי אוועקגעשיקט פאַלגנדיקע טעלעגראַמע:

"איך שטאַרב. שיק טעלעגראַפיש 50 דאָלאַר. מען וועט מיך באַגראָבן אין פלאַ־רענס, אַריזאָנאַ.

איוואַ".

אין דער נאַכט וועז מען האָט איוואַ דאַנאַן געפירט צו דער תליה, איז זי גע־וועזן אַנגעטאָן אין שוואַרצע זיידענע תכ־ריכים, וועלכע זי האָט אַט דער לעצטער מינוט באַשלאָסן ניט אָנצוטאָן, ווייל "זיי וועלן צעקנייטשט ווערן", — ווי זי האָט זיך אויסגעדריקט.

מען האָט איר אריינגעפירט אין צימער וואו עס היינען די פאָטאָגראַפיעס פון 16 מענשן, וואָס זיינען אין יענער תפי־סה אויפגעהאַנגען געוואָרן. איבער יעדער פאָטאָגראַפיע היינגט די זיידענע פעט־ליע, מיט וועלכער מען האָט דעם באַטרע־פענדן אָפּגעשניטן דעם קאָפּ.

איוואַ דאַנאַן האָט אַ קוק געטאָן אויף די פעטליעס, אָבער זי האָט גאָרנישט געזאָגט, זי האָט בלויז געשמייכלט.

פאַר'ן טויט האָט מען איר באַזוכט אויב זי האָט ניט קיין סם, ווייל אַ טאָג גע־פריער האָט זיך פאַרשפּרייט אַ קלאַנג, אַז זי וועט זיך סמ'ען.

אַבער איוואַ דאַנאַן האָט אַ מאָך גע־געבן מיט דער האַנט און זי האָט גע־שמייכלט:

— איר דאַרפט מיך ניט באַזוכן. איך וועל אייך ניט באַרגן. איך וועל גיין צו דער תליה ווי אַ מאַן. פון אַלע מענשן, וואָס זיינען אריינגעגאַנגען אין דעם "טוי־טען קאַמער", וואָו עס געפינט זיך די אַלטן עס איז פון זיי געוואָרן — דאָס האָט מען פון דער פרוי ניט געקאָנט אַרויס־קריגן. מען האָט ביז אַ איר טויט ניט געקאָנט אַרויסקריגן פון איר די נעמען פון אירע ווייַ דערוואַקסענע קינדער, אַ זון און אַ טאָכטער. בלויז דעם נאָמען פון איר אַלטן פאָטער האָט זי אויסגעזאָגט.

אין דעם טאָג פון איר הינריכטונג, האָט איוואַ דאַנאַן פאַרבראַכט איר צייט מיט אויפגייען זיך זיידענע תכריכים. עס איז נאָך געווען אַ שוואַכער פונק פון האָפענונג, אַז זי וועט זיך דאָך אַרויס־דרייען פון דער פעטליע.

אָבער זי אַליין, די מערקווירדיקע פאַר־שלאָסענע פרוי, האָט זיך גאָרנישט גע־קימערט וועגן דעם אָפּיל און וועגן דער שוואַכער האָפענונג, וואָס איז פאַר איר נאָך געבליבן. רעדנדיק און שטיפנדיק מיט רעפּאָרטערס, אין זי ראַיק געזען אַז זי האָט פליסיק געגייט אירע זיידע־נע תכריכים. פון איר מויל האָבן זיך געשאָבן פיינע וויצן און קלוגע באַמער־קונגען, און אירע אויגן האָבן געשמייכלט מיט אַ מאָדנער פרייליכקייט.

זי האָט געדרעט פון איר פאַרגאַנגענעם לעבן, ווי פון אַ וויטן, ווייטן חלום, וועל־כען זי האָט שוין אויסגע'חלומ'ט און פון וועלכן ס'איז נאָר געבליבן איין איינ־ציקע שטיקל ווירקלאַכקייט: איר נאָענ־טער טויט. פאַר'ן טויט האָט זי געשריבן עטלאַכע "זיי־געזונט"־בריוו צו פריינט און קרובים און צ ואיר פּאַטאָן, ווייליאַם מעק דענעיל, וואָס האָט זיך דאָן געפונען אין קאַליפאָרניע. האָט זי אוועקגעשיקט פאַלגנדיקע טעלעגראַמע:

"איך שטאַרב. שיק טעלעגראַפיש 50 דאָלאַר. מען וועט מיך באַגראָבן אין פלאַ־רענס, אַריזאָנאַ.

איוואַ".

אין דער נאַכט וועז מען האָט איוואַ דאַנאַן געפירט צו דער תליה, איז זי גע־וועזן אַנגעטאָן אין שוואַרצע זיידענע תכ־ריכים, וועלכע זי האָט אַט דער לעצטער מינוט באַשלאָסן ניט אָנצוטאָן, ווייל "זיי וועלן צעקנייטשט ווערן", — ווי זי האָט זיך אויסגעדריקט.

מען האָט איר אריינגעפירט אין צימער וואו עס היינען די פאָטאָגראַפיעס פון 16 מענשן, וואָס זיינען אין יענער תפי־סה אויפגעהאַנגען געוואָרן. איבער יעדער פאָטאָגראַפיע היינגט די זיידענע פעט־ליע, מיט וועלכער מען האָט דעם באַטרע־פענדן אָפּגעשניטן דעם קאָפּ.

איוואַ דאַנאַן האָט אַ קוק געטאָן אויף די פעטליעס, אָבער זי האָט גאָרנישט געזאָגט, זי האָט בלויז געשמייכלט.

פאַר'ן טויט האָט מען איר באַזוכט אויב זי האָט ניט קיין סם, ווייל אַ טאָג גע־פריער האָט זיך פאַרשפּרייט אַ קלאַנג, אַז זי וועט זיך סמ'ען.

אַבער איוואַ דאַנאַן האָט אַ מאָך גע־געבן מיט דער האַנט און זי האָט גע־שמייכלט:

— איר דאַרפט מיך ניט באַזוכן. איך וועל אייך ניט באַרגן. איך וועל גיין צו דער תליה ווי אַ מאַן. פון אַלע מענשן, וואָס זיינען אריינגעגאַנגען אין דעם "טוי־טען קאַמער", וואָו עס געפינט זיך די

:: צו פאַרקויפן ::

FOR SALE

8 רום פּולי מאָדערן סטאָקאַ הויז מיט אַלע מאָדערנע איינריכטונגען, אין קאַ־לעדזש עוועניו. פּריז $5,000. א גרויסע מציאה.

7 רום פּולי מאָדערן הויז, אוק פיני־שינג, פייער פּלייס. שיינע ליכטיקע צי־מערן. אין אַלפרעד עוו. פּריז $3,800. א גרויסער סעפּ.

דאָבל הויז, פּולי מאָדערן. טערעס פאַר פאַמיליעס. סעמי מאָדערן. סינגל הויז, סעמי מאָדערן. ברייגנגט אריין $128.00 א מאָנאַט רענט. פּריז $5,500. גרויסער סנעפּ און א גוטער אינוועסטמענט.

סוויטס פון 3 און 4 רומס אין פאַרשיי־דענע בלאָקס, צו פאַררענטן. זייער מעסי־קע רענט.

א קאָרנער סטאָר צו פאַררענטן אין דער נאָרט ענד, גוט פאַר אירענד וועלכן צוועק.

געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט. אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאָנס 761 55 און 807 58

א גרויסער באַרגען

צוליב דעם וואָס דער איינגעטימער אין קראַנק וועט ער פאַרקויפן האַלב אומזיסט א שיינע זיבן רום הויז אין דער נאָרט ענד. בלויז $4,000. מיט $500 קעש. באַ־לאַנס $45 א מאָנאַט. אויב איר ווילט האָ־בען א ריכטיקע היים, לאָזט מיך עס אייך וויזן. זיך ווענדן צו

W. A. STEWART
702 McArthur Blk.
Phone 28 413 Eve. 202 292

:: צו פאַררענטן ::

FOR RENT

באַלטיק אַפּאַרטמענטס

מאָניטאָבאַ עווע.

צו פאַררענטן 3 און 4 רום סוויטס, ניי דעקאָרירט. סטרינד באַלקאָנס.

מעסיקע רענט

זיך ווענדן צום קערטייקער

סוויט "די." טעלעפאָן 668 56

צו פאַררענטן א 5 רום סוויט אין א דופּ־לעקס הויז מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן. הייסע וואַסער באַהייצונג, אוק פלאָרס, באַזונדער האָל, ריזאָנאַיבל רענט. זיך ווענדן אין 287 פלאָרא עוועניו, טעלעפאָן 51 916.

צו פאַררענטן דריי רום סוויטס אין ראַ־מאָנאַ קאָורט, פריטשאַרד עוועניו אַרום מיין סטריט. רענט פון $37.50 און העכער טעלעפאָנירט מר. בירס, 57 348 פאַר איינצעלהייטן.

NOKOMIS BUILDING

האַרנדייוון און קאָמבערלענד

ווינינסבוועטער גראַונד פלאָר ספּייס צו פאַררענטן. פּאַסיק פאַר לייכטער מאַנופעקטשורינג אָדער אָפיסעס. ני־דעריקער אינשורענס רענט.

THE J. McDIARMID CO., LTD.
201 Nokomis Bldg. Phone 26 294

צו פאַררענטן 2 אָדער 3 רומס מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן. זיך ווענדן 515 מעגנוס עוועניו, וועקסלער.

: שטעלע פאַרלאַנגט ::

SITUATION WANTED

א עקספּיריענסד קלערק זוכט א דזשאָב אין א דזשענעראַל סטאָר. דערט ענגליש, רוטעניש, פּוילי. גוטער סטאַק קיפּער און סייל־סמאַן. קאָן גאָבן גוטע רעפערענס. אויב ווייטיק לערנען מיט קינדער העבריי־איש. זיך ווענדן אין 510 מאָניטאָבאַ עוו.

אַן עקספּיריענסד בוקקיפּער פאַרלאַנגט אין א דזשענעראַל סטאָר. קאָן טאָן די אַרבעט אין אַפּיס, אָדער צו נעמען עס אַהיים. זיך ווענדן צו

S. BOLT
Phone 25-509
פון 4 ביז 8 אָוונט.

אַרבעט געזוכט. דייטשער מאַן זוכט קאַר־פּענטער און פיינטינג אַרבעט. 16 מאָנאַטן אין לאַנד. זיך ווענדן צו

JOE KOREK
Ste. 309, 314 Broadway

אין זיך אַרבעט און איך בין זוייליק צו אַרבעטן בלויז פאַרן עסן און שלאָפן. אין שטאָט אָדער קאַנטרי. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 2815.

געשעפט געלעגנהייטן

Business Opportunities

אין א נייעם אָפּיס

מיר מאַכן אויפמערקזאַם אונזערע פריינט און קליענטן, אַז מיר האָבן זיך אַריבערגעצויגן אין אונזער נייעם אָפּיס

874 מיין סטריט

מיר זיינען אויף ווייטער גרייט צו נעבן אייך די בעסטע באַרינונגען אין אינשו־רענס, ריל עסטייט, מאָרטגעדזשעס, שיפס קאַרטן און געלט שיקונג דורך באַלטיק אַמעריקאַ ליין.

ח. פערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

טערעס, 8 סוויטס, רענט $300 א מאָ־נאַט. וועט פאַרבייטן אויף פאַרם לאַנד אָדער הייזער.

נראָסערי און קאָנפעקשאָנערי, סטאָק, $500, פיקסטשורס $250, אומזאַץ $800 א מאָנאַט.

SCOTT REALTY CO. Ltd.
11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

:: פערזענלאַכעס ::

PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106

290 פאַרמערדזש עוו. איבער לייסאָוס טעאַטער נייסטע בעסטע פּאַקס טראַס און וואָלץ סטעפּס קלאַסן און סטריקסלי פּריוואַטע לעסאָנס. פולער קורס פון לעסאָנס $5.00.

פיזישע קולטור

רעדוצירן — א ספּעציאַליטעט

טעלעפאָן גרעי, 984 23—878 39

מיטשעל און מיטשעל

רעגיסטרירטע פּעטענט אַטאָרנעס, 718 מעקאָינטייר בלאָק, ווינניפּעג. פּעטענטס, טרייד מאַרק געגומען אין אַלע לענדער. ריזאָנאַיבל טערמס. טעלעפאָן 747 88.

געלט!

פאַר אייערע באַלדיקע נויטן

$50 ביז $500

צוועלף מאָנאַטן צו באַצאָלן עס צוריק. ריזאָנייבל ריינטס. פינקטלאַכע באַרינונג שטרייענג פאַרטרוילאַך

אָפן טעגלאַך ביז 7,30 נאַכמיטאָג.

General Loan and Insurance Agency
738 Somerset Block, Winnipeg.
Phone 24 789

R.B. ORMISTON

פלאָריסט

צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג

96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791

בלומען טעלעגראַפירט איבערל

לייף אינשורענס

בעסער צו האָבן א פּאָליסי און ניט דאַרפן עס, איידער דאַרפן דאָס און ניט האָבן.

P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

מאָרים דעליקאַטעסן

מיר פאַרקויפן אַלע סאָרטן וואורשט גערויכערטע און געפּיקלטע פלייש און ווינערס — אויך אינפּאַרטירטע

א פולע ליין פון אידישע דעליקאַטעסן

223 דאָפּערין עוו., טעל. 617 57

וויקער פּוירניטשער און בייבי קערעדזשעס פאַרריכט. ספּרינג געפּיינטעט און אַפּהאָלסטערד.

WILLOW ART FURNITURE COMPANY
288 GRAHAM AVE. PH. 24 677

ערשט קלאַסיקע לייזדי לערערן צו נעמען לעסאָנס אין ענגליש. טעלעפאָן 746 54.

אַקטיוו מעסענדזשער

טעלעפאָן 062 26

באַאיס, מאָטאָרסייקלס, טראַקס.

דעליוועריז אין אַלע אידע בעזנטשעס.

AACTIVE MESSENGER SERVICE
119 Albert Street

ארבעטער פאַרלאַנגט

HELP WANTED

פאַרלאַנג באַלד א מיידל ביקקיפּערן, מוז האָבן עקספּיריענס, און זאָל קאָנען מאַכן ביים סוף פון יעדן מאָנאַט א טרייעל באַ־לאַנס. די וועלכע מאָנען דאָס ניט זאָלן זיך ניט נאָכפרעגן. זיך ווענדן צו דאָס אידי־שע וואָרט באַקס 2811.

"בראָדוויי" — א פיינע אויפפירונג

"בראָדוויי", — די דראַמע וואָס ווערט היינטיקע וואָך געשפּילט אין וואַקער טע־אַטער, ווערט־גלענצענדע געשפּילט פון דעם נאַנצן אַנסאַמבל.

"בראָדוויי" ווערט אָפּגעשפּילט אין א קאַבאַרעט, מיט באַר־מיידלאַך, פאַרוויי־לער, בוטלעגער, ענגלסטער א. א. וו.

די פאַרשטעלונג מאַכט אַן אויסערגע־וויינלאַכן איינדרוק מיט איר אינהאַלט — אינטערעסאַנט יעדן מאָמענט און שפּאַ־נענד פ